

BOHDAN STEFANOWSKI

1883 – 1976

TWÓRCA I PIERWSZY REKTOR
POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

POLITECHNIKA ŁÓDZKA

BOHDAN STEFANOWSKI

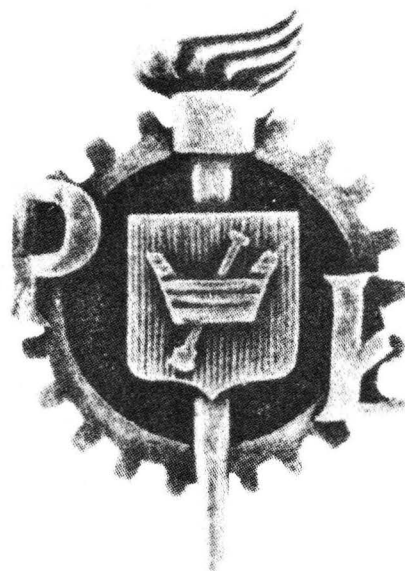
1883 – 1976

TWÓRCA I PIERWSZY REKTOR POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

ŁÓDŹ 1983

DI- 349/83

„Uczelnia nasza nie jest i być nie może tylko szkołą wyższego typu, kształcąca różnych specjalistów. Bezspornie jest to jej głównym celem, bo tego wymaga życie Państwa. Opróżnione i zdevastowane warsztaty pracy przemysłowej czekają na swych organizatorów, kierowników i pracowników technicznych. Politechnika ma ich dostarczyć, by życie przemysłowe nie tylko Łodzi ale i całej Polski zaczęło żywiej pulsować.

Nie możemy jednak iść w tyle poza innymi narodami, naśladować z opóźnieniem ich osiągnięcia, musimy wykazać twórczą inicjatywę, pozwalającą dawać nowe wartości i nieść ze sobą postęp w nauce i technice. Do tego potrzebne są nie tylko nowe pracownice. Nie, – to nie wystarcza. W martwe aparaty trzeba tchnąć ducha wiedzy, talentów i oddania się z umiłowaniem pracy naukowej, stworzyć do tego sprzyjające warunki – to jest właśnie drugie nie mniej ważne zadanie powstałej uczelni. Bez tego pracownice nasze staną się martwymi muzeami i twórcze same przez się nie będą.”

1. Fabryken 25.

Konstantin u grobowcu i zgrzebić p. d. hr.
Horskiego i kręty, być może także w grani
uader wazny dla nas alchymie, a także
wazny ogólnie. Mianowicie, grani ur-
chomiceni Politechniki Łódzkiej w Łodzi,
niezależnie od dwóch wydziałów w Warszawie.
mi, stała się aktualna. Ma to być Pol-
itechnika Łódzka w Łodzi, bez względu na alchimi-
czną konsekwencję i ma tam być stać na stałe.

Pociński przesłał mi do nowo "fryg-
fryg" obywateli kromskiego przy pracy twórczej
tytułu, na co ja dostałem w końcu fryg-
frygowej opowieści, rozprawy o to o tym
warunków.

„...Mianowicie, sprawa uruchomienia Politechniki Łódzkiej w Łodzi, niezależnie od dwóch Wydziałów w Warszawie, stała się aktualna. Ma to być Politechnika sama w sobie, bez względu na chwilowe koniunktury i ma tam pozostać na stałe.”

Fragment listu z dnia 24 IV 1945 r. prof. B. Stefanowskiego
do swojego asystenta, ówczesnego szefa zabezpieczenia
i uruchomienia Politechniki Warszawskiej,
inż. M. Mieszkowskiego

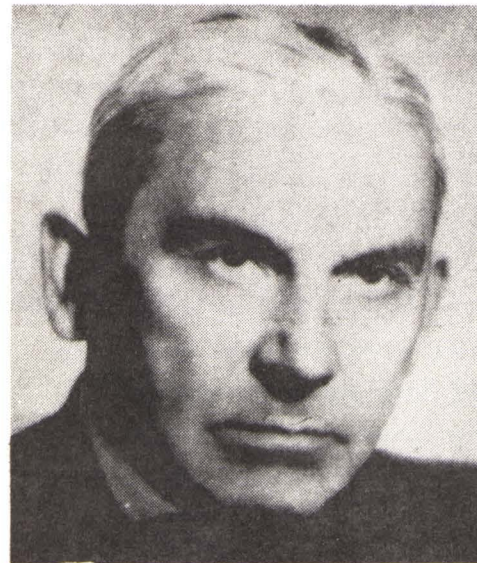
PIERWSZY REKTOR

POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

I JEGO NASTĘPCY

Profesor BOHDAN STEFANOWSKI 1945–1948

Profesor OSMAN ACHMATOWICZ
1948–1952

Profesor BOLESŁAW KONORSKI
1952–1953

Profesor MIECZYŚLAW KLIMEK
1953–1962

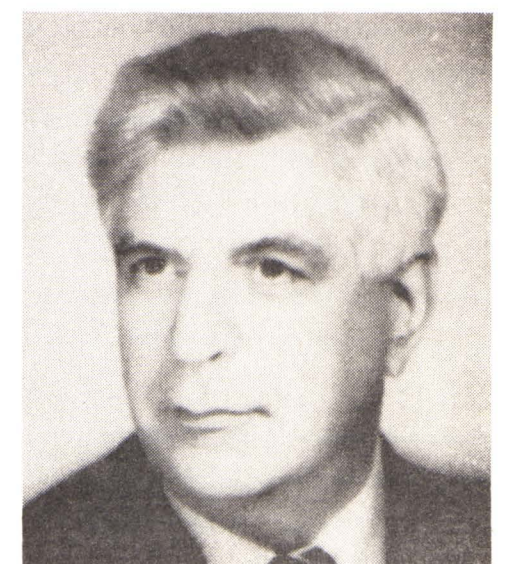
Profesor JERZY WERNER
1962–1968

Profesor MIECZYŚLAW SERWIŃSKI
1968–1975

Profesor EDWARD GALAS
1975–1981

Profesor JERZY KROH
od 1981 r.

BOHDAN
STEFANOWSKI
1883 – 1945

Profesor doktor **Bohdan Stefanowski** urodził się w dniu 17 czerwca 1883 r. w Lublinie. Po ukończeniu studiów wyższych w 1901 r. na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej odbył praktykę zawodową w zakładach włókienniczych w Saksonii, następnie zaś pracował w zakładach żyrardowskich, zajmując się problematyką gospodarki cieplnej. Zainteresowania zagadnieniami termodynamiki technicznej zachęciły prof. B. Stefanowskiego do odbycia kilkuletniej praktyki pod kierunkiem wybitnych termodynamiczków – prof. Molliera w Dreźnie i prof. Jossego w Charlotenburgu.

Po powrocie z Niemiec prof. B. Stefanowski rozpoczyna pracę w Politechnice Lwowskiej w Katedrze Teorii Maszyn, kierowanej przez prof. Fiedlera, uzyskując doktorat zostaje docentem, a w 1914 r. otrzymuje nominację na profesora nadzwyczajnego w Katedrze Pomiarów Maszyn.

Po przerwie w działalności naukowej w okresie I wojny światowej prof. B. Stefanowski przeniósł się w 1918 r. do Warszawy, gdzie objął kierownictwo Katedry Termodynamiki Technicznej oraz Laboratorium Maszyn w Politechnice Warszawskiej.

W ciężkim okresie powojennym prof. B. Stefanowski przykładał dużą wagę do badań z zakresu chłodnictwa, które obok innych zagadnień z zakresu techniki cieplnej i termodynamiki stanowiły przedmiot intensywnej pracy naukowej.

W Laboratorium Maszyn prowadzono też liczne prace o charakterze podstawowym, jakkolwiek należy podkreślić, że cała działalność naukowa prof. B. Stefanowskiego była zawsze ściśle związana z potrzebami przemysłu.

Przez Katedrę Termodynamiki Technicznej i Laboratorium Maszyn przeszło w okresie międzywojennym ponad czterdziestu młodych, zdolnych pracowników nauki, zdobywając wiedzę i doświadczenie. Wielu spośród nich objęło później stanowiska profesorskie w wyższych uczelniach krajowych i zagranicznych.

Warto nadmienić, że prof. B. Stefanowski był zawsze zwolennikiem rozwoju dużych laboratoriów przy wyższych uczelniach, co stanowiło w tamtych czasach nową myśl, nie zawsze rozumianą i popieraną. Wynikiem takich poglądów było przygotowanie przed 1939 r. koncepcji budowy i organizacji Instytutu Techniki Ciepłej przy Politechnice Warszawskiej. Realizacja tego zamierzenia wskutek wybuchu II wojny światowej została opóźniona o kilkanaście lat.

Na szczególne uznanie zasługuje także aktywność wydawnicza prof. Stefanowskiego. Wydał on przede wszystkim wiele podręczników, które w swojej specjalności były pierwszymi książkami pisanymi w języku polskim.

Pierwszy skrypt z termodynamiki powstał już w 1914 r. we Lwowie i dał początek kolejnym wydaniom pierwszej polskiej, bardzo obszernej książki p.t. „Termodynamika techniczna”, która w okresie międzywojennym stanowiła podstawowy podręcznik akademicki.

W 1925 r. ukazał się podręcznik „Gospodarka cieplna i jej kontrola w zakładach przemysłowych”, a w 1932 r. „Chłodnictwo”. Obydwie pozycje, pionierskie w swojej dziedzinie, doczekały się kilku wydań.

Profesor Stefanowski był również autorem polskiego słownika technicznego z zakresu działu chłodnictwa. Jemu zawdzięczamy do dziś powszechnie używane terminy, określające wiele zupełnie nowych wówczas pojęć.

Ponadto opublikował wiele prac naukowych, dotyczących badań własnych. Wreszcie prof. Stefanowski utrzymywał ożywione kontakty z przemysłem, między innymi dotyczyły one poważnych zagadnień z dziedziny chłodnictwa i związane były z budową portowych urządzeń chłodniczych w Gdyni.

Profesor Stefanowski działał także bardzo aktywnie w licznych organizacjach technicznych krajowych i zagranicznych. Był reorganizatorem i przez pewien czas redaktorem Przeglądu Technicznego. Był także jednym z inicjatorów i współtwórców Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich.*

Miarą uznania zasług i osiągnięć Profesora w dziedzinie nauki i dydaktyki było wybranie Go na członka rzeczywistego Akademii Nauk Technicznych w Warszawie, członka Komisji Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie oraz członka rzeczywistego Warszawskiego Towarzystwa Naukowego.

Wybuch II wojny światowej pokrzyżował plany działalności badawczej, lecz profesor Stefanowski nie porzucił swej pracy prowadząc wykłady w Szkole Wawelberga, na tajnych kompletach oraz w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej, która realizowała program Politechniki Warszawskiej. Prace były prowadzone także w laboratorium, zaś w znajdującym się na jego terenie warsztacie naprawiano broń dla ruchu oporu.

* Jerzy Dowkontt: *Bohdan Stefanowski. Nauka Polska* – R VI, 2/22/58, s. 132 – 140.

Dzięki nawiązanej współpracy z Centralą i Zakładami „Społem” w Warszawie i na prowincji, udało się zorganizować prawie dla całego zespołu pracowników technicznych Katedry dodatkową pracę i stworzyć warunki łatwiejszego przeżycia ciężkich dni okupacji oraz pożytecznie wykorzystać ich umiejętności i pracę na potrzeby ludności cywilnej.

Podczas Powstania Warszawskiego prof. Stefanowski brał czynny udział w obronie terenu uczelni, został ranny ratując dzieci z płonącej portierni, przebywał w lecznicy „Sano” przy ul. Lwowskiej. Z niewyleczonymi obrażeniami musiał opuścić Warszawę, przebywał w obozie w Pruszkowie, a następnie po krótkiej gościnie u przyjaciół na wsi pod Łowiczem osiadł w Częstochowie, gdzie rozpoczął pracę w zakładach „Społem”.

Natychmiast po wyzwoleniu Częstochowy prof. B. Stefanowski nawiązał kontakty z ośrodkiem akademickim w Lublinie, a następnie z oswobodzoną Warszawą, a szczególnie ze swoją Katedrą i Laboratorium, gdzie budziło się nowe życie.

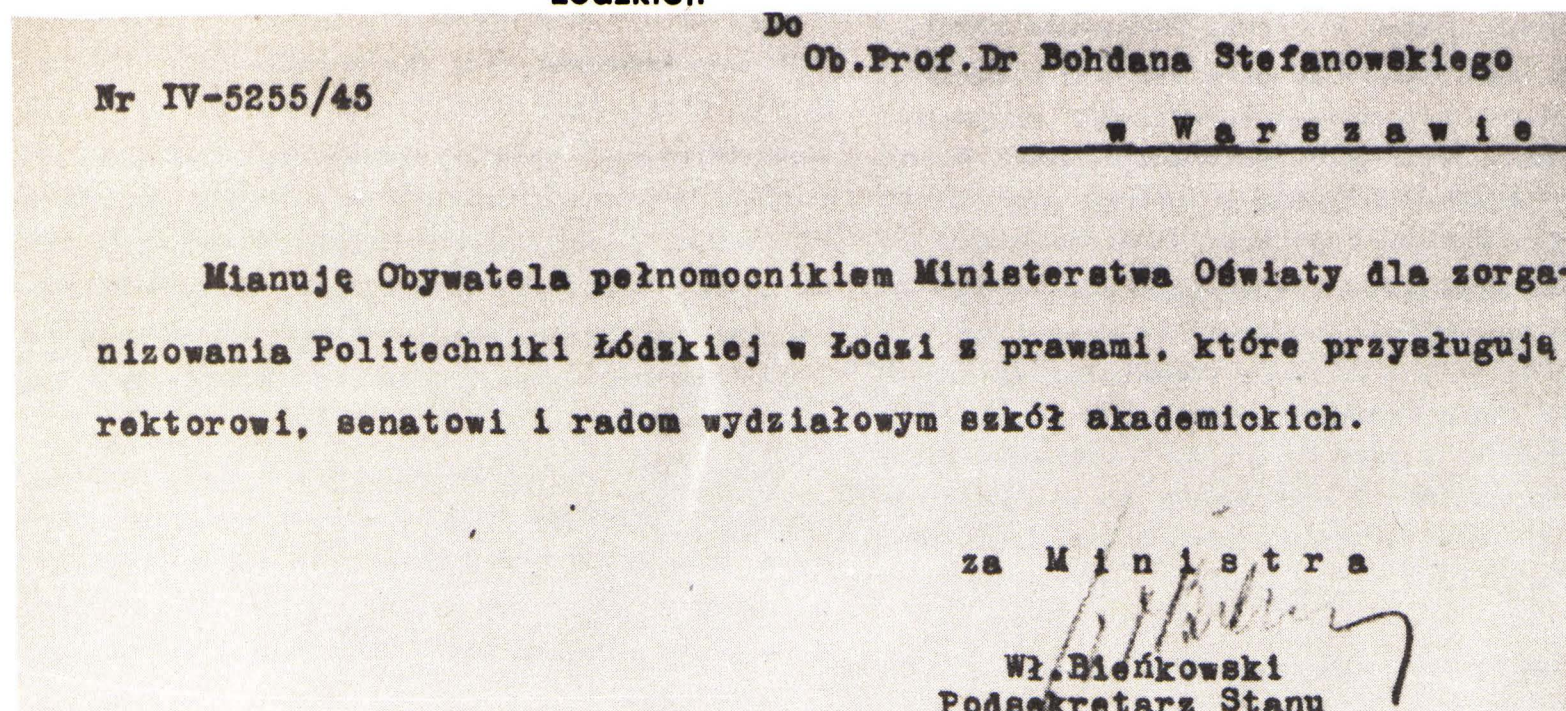
W tym czasie trwały intensywne rozmowy pomiędzy Ministerstwem Oświaty, Politechniką Warszawską i prezydentem Łodzi na temat przeniesienia niektórych wydziałów Politechniki Warszawskiej do Łodzi. Tylko bardzo zdecydowane stanowisko władz miasta przesądziło o decyzji utworzenia w Łodzi własnej politechniki.

Do zorganizowania nowej uczelni został zaproszony prof. B. Stefanowski, który mimo jeszcze złego stanu zdrowia, przekonany wyraził zgodę na podjęcie tego ciężkiego i poważnego zadania. Datowaną 5 maja 1945 r. nominację, Ministerstwo Oświaty wręczyło Profesorowi w dniu następnym, a już 8 maja 1945 r. pierwszy Rektor Politechniki Łódzkiej przyjechał do Łodzi, znając sytuację jedynie z opisów swych informatorów lub na podstawie prowadzonych rozmów wstępnych.

9 maja 1945 r. – w dniu zakończenia II wojny światowej rozpoczął się trzyletni okres wytężonej, wręcz tytanicznej pracy Człowieka, który w krótkim czasie potrafił zorganizować i wyposażyć w trwałe fundamenty uczelnię, która „bez względu na chwilowe koniunktury ma tam pozostać na stałe”.

KALENDARIUM WYDARZEŃ 5 V 1945 r. – 24 V 1945 r.

- 5 maja 1945 r. – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Oświaty Wł. Bieńkowski mianuje prof. B. Stefanowskiego pełnomocnikiem d.s. organizacji Politechniki Łódzkiej.
- 8 maja 1945 r. – Prof. B. Stefanowski przyjeżdża po raz pierwszy do Łodzi samochodem użyczonym przez SPOŁEM.
- 9 maja 1945 r. – Prof. B. Stefanowski składa pierwsze wizyty prezydentowi m. Łodzi i wojewodzie łódzkiemu. Sygnały obwieszczające zakończenie II wojny światowej zastają Profesora na ul. Piotrkowskiej podczas zakupów aparatury dla PŁ.
- 24 maja 1945 r. – Ukazuje się dekret o utworzeniu Politechniki Łódzkiej.
- 25 października 1945 r. – Inauguracja pierwszego roku akademickiego w Politechnice Łódzkiej.

DEKRET Z DNIA 24 MAJA 1945 ROKU O UTWORZENIU POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

Na podstawie umowy z dnia 3 stycznia 1945 roku o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz.U.R.P. Nr 1, poz. 1) Rada Ministrów postanowiła, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

- Art. 1 Tworzy się Politechnikę Łódzką.
- Art. 2 Politechnika Łódzka jest państwową szkołą akademicką.
- Art. 3 (1) Politechnika Łódzka dzieli się na trzy wydziały: 1) Mechaniczny, 2) Elektryczny i 3) Chemiczny oraz oddział Włókienniczy.
(2) Minister Oświaty może w drodze rozporządzenia powołać do życia nowe wydziały i oddziały.
- Art. 4 (1) Pierwszego rektora i pierwszy skład profesorów mianuje Prezydent Krajowej Rady Narodowej na wniosek Ministra Oświaty.
(2) W okresie organizacyjnym, trwającym do dnia 30 sierpnia 1946 roku, Rektor Politechniki Łódzkiej ma kompetencje senatu akademickiego, dziekanów i rad wydziałowych.
(3) Minister Oświaty może w drodze rozporządzenia ograniczyć kompetencje rektora, określone w ust. 2.
- Art. 5 Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Oświaty.
- Art. 6 Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej
Bolesław Bierut
Prezes Rady Ministrów
Edward Osóbka-Morawski
Minister Oświaty
Stanisław Skrzyszewski

OKRES ŁÓDZKI

BOHDAN
STEFANOWSKI

1945 – 1948

Szybkie poznanie sytuacji lokalowej Łodzi umożliwiło prof. B. Stefanowskiemu podjęcie pierwszych decyzji.

Na siedzibę Politechniki Łódzkiej został wybrany teren byłej fabryki Rosenblatta, ograniczony ulicami Żwirki, Gdańską, Świerczewskiego i Żeromskiego. Natomiast w pałacyku (dawny dom Scheiblera) przy Rynku Wodnym – obecnie Placu Zwycięstwa, umieszczono rektorat i działy administracji.

Kilkudniowy wyjazd do Częstochowy umożliwił Rektorowi załatwienie wielu spraw personalnych, a po powrocie rozpoczęło się energiczne werbowanie najbliższych współpracowników i przyszłej obsady całej Uczelni.

Niełatwe i nie proste były to zadania w tamtych czasach. Tylko ktoś tak doskonale zorientowany i wyczuwający aktualną sytuację, jak prof. Stefanowski mógł dokonać „cudu”, aby już po czterech miesiącach można było wydrukować pierwszy, choć skromny bo obejmujący 16 stron „Program studiów Politechniki Łódzkiej na rok 1945/46” z wymienieniem składu Senatu i obsady profesorskiej na trzech wydziałach powołanych do życia aktem erekcyjnym.

Równolegle z pracami organizacyjnymi odbywała się rekrutacja studentów na wszystkie lata studiów, którzy na wieść o utworzeniu politechniki w Łodzi licznie przyjeżdżali, aby rozpocząć lub kontynuować przerwana wojną naukę.

Szybki postęp w pracach organizacyjnych był możliwy, jak wspomina niejednokrotnie prof. Stefanowski, dzięki specjalnym zasługom, jakie w tej pracy „poza personelem profesorskim, położyli prof. dr B. Wilkoszewski, prof. W. Iwaszkiewicz,

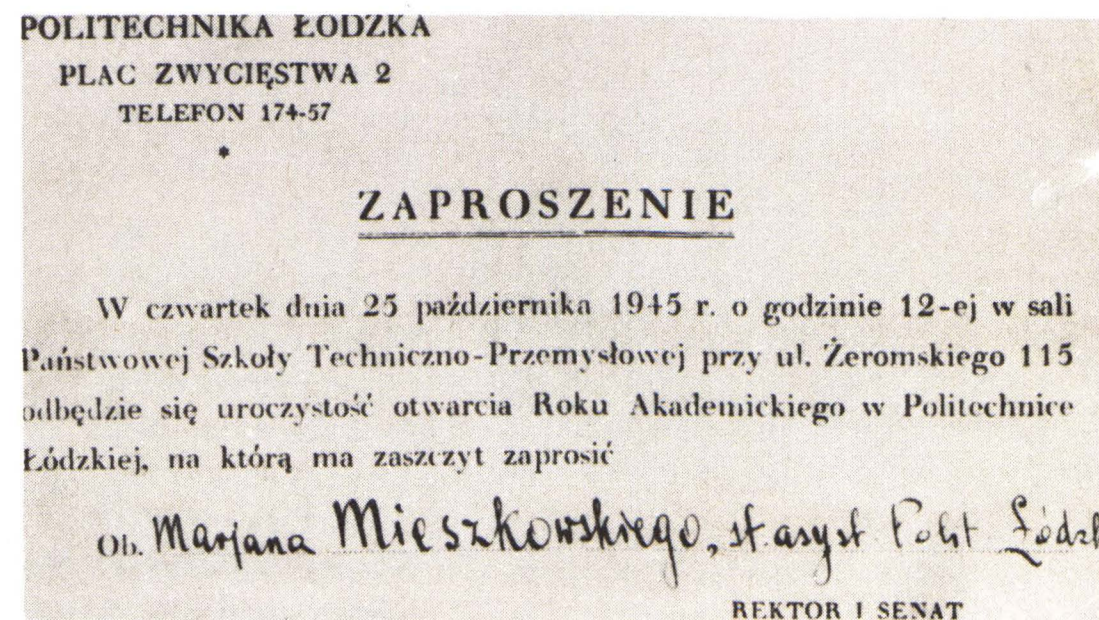
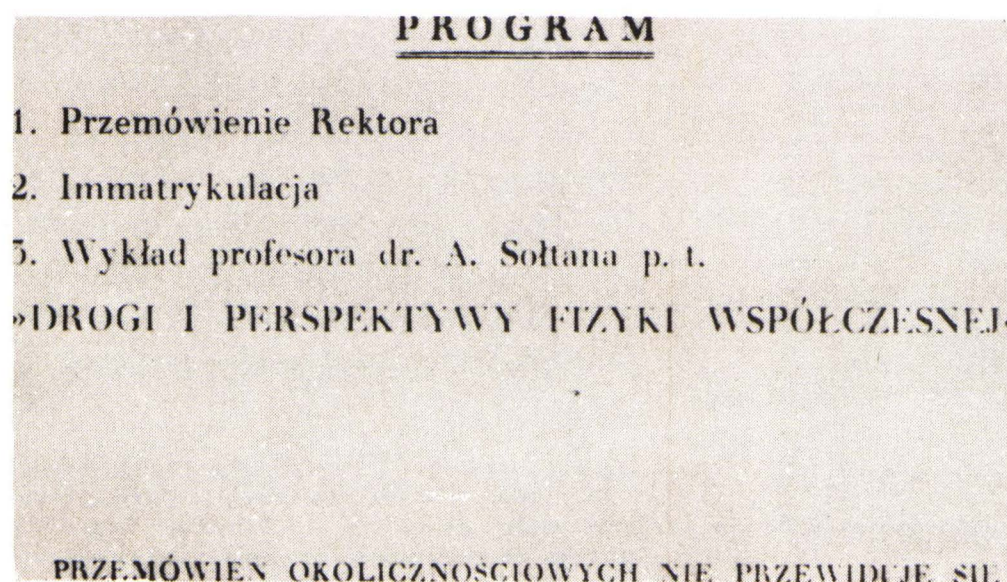
dr S. Chszczonowicz, mgr inż. M. Mieszkowski, mgr inż. J. Młodziński, dr W. Morozowska i inż. W. Kalinowski.”*

Dzięki wspólnemu wysiłkowi bardzo małej jeszcze grupki osób, z niewielkim opóźnieniem, bo już 25 października 1945 r. odbyła się pierwsza inauguracja roku akademickiego 1945/46 Politechniki Łódzkiej.

W tym dniu w użyczonej przez dyr. K. Jarzębińskiego auli Państwowej Szkoły Techniczno-Przemysłowej w Łodzi przy ul. Żeromskiego 115 pierwszy Rektor długo oczekiwanej przez miasto uczelni – Politechniki Łódzkiej, uroczystie – choć w bardzo skromnej oprawie, ogłosił rok akademicki 1945/46 jako otwarty.

Wykład inauguracyjny wygłosił prof. Andrzej Sołtan. Odbyła się również pierwsza immatrykulacja prymusów, którzy złożyli uroczyste ślubowanie.

* Prof. dr Bohdan Stefanowski: Jak powstała Politechnika Łódzka, 1945–1948. Warszawa 1964.

Rektor prof. B. Stefanowski podczas wygłaszania przemówienia inaugurującego pierwszy rok akademicki Politechniki Łódzkiej 1945/46

SKŁAD SENATU AKADEMICKIEGO I PROFESORÓW W ROKU AKADEMICKIM 1945/46

wg Programu studiów na rok akademicki 1945/46 s. 2–4

SENAT:

Rektor prof. Bohdan Stefanowski,
Prorektor prof. Osman Achmatowicz,
Dziekani: prof. Bolesław Tołłoczko,
prof. Janusz Groszkowski,
prof. Alicja Dorabialska,
Delegaci Rad Wydziałowych:
prof. Wacław Moszyński,
prof. Witold Iwaszkiewicz,
prof. Edmund Trepka.

PROFESOROWIE:

Wydział Mechaniczny:

Władysław Bratkowski*, inżynier dyplomowany,
profesor zwyczajny Włókiennictwa,
Leon Burnat, inżynier dyplomowany, profesor nad-
zwyczajny Obróbki metali I,
Jerzy Dowkontt, dr nauk technicznych, inżynier
dyplomowany, profesor nadzwyczajny Silników
samochodowych,
Wiktor Duniewicz, inżynier dyplomowany, zastę-
pca profesora Silników wodnych i pomp,
Rajnold Kurowski, inżynier dyplomowany, profesor
zwyczajny Wytrzymałości materiałów,
Wacław Moszyński*, dr nauk technicznych, inży-
nier dyplomowany, profesor zwyczajny Części
Maszyn,
Witold Pogorzelski*, dr filozofii, profesor zwyczaj-
ny Matematyki,
Michał Skarbiński, inżynier dyplomowany, profe-
sor nadzwyczajny Obróbki metali II,
Bohdan Stefanowski*, dr nauk technicznych, inży-
nier dyplomowany, profesor zwyczajny Techniki
Ciepłej,
Wacław Suchowiak*, inżynier dyplomowany, pro-
fesor zwyczajny Dźwignic,

Bolesław Tołłoczko*, inżynier dyplomowany, pro-
fesor zwyczajny Kotłów parowych,
Aleksander Uklański, inżynier dyplomowany, pro-
fesor nadzwyczajny Turbin parowych,
Jan Werner, inżynier dyplomowany, profesor nad-
zwyczajny Silników spalinowych stałych,
Czesław Witoszyński*, inżynier dyplomowany, pro-
fesor zwyczajny Aerodynamiki,
Kazimierz Zembruski*, inżynier dyplomowany,
profesor nadzwyczajny Budowy lokomotyw,
Ludwik Żarnowski*, inżynier dyplomowany, profe-
sor zwyczajny Technologii metali.

Wydział Elektryczny:

Jan Buchholtz, inżynier dyplomowany, zastępca
profesora Mechaniki,
Bolesław Dubicki, dr nauk technicznych, inżynier
dyplomowany, zastępca profesora Maszyn elek-
trycznych,
Janusz Groszkowski*, dr nauk technicznych, inży-
nier dyplomowany, profesor zwyczajny Radio-
techniki,
Witold Iwaszkiewicz, inżynier dyplomowany, za-
stępca profesora Miernictwa elektrycznego,
Eugeniusz Jezierski, inżynier dyplomowany, za-
stępca profesora Elektrotechniki ogólnej,
Stanisław Konczykowski, inżynier dyplomowany,
profesor zwyczajny Elektroenergetyki,
Bolesław Konorski, inżynier dyplomowany, zastę-
pca profesora Podstaw elektrotechniki,
Andrzej Sołtan, dr filozofii, profesor nadzwyczajny
Fizyki.

* Gwiazdką oznaczono nazwiska profesorów z Politechniki Warszawskiej, dwiema gwiazdkami – z Politechniki Lwowskiej, trzema – z Uniwersytetu Warszawskiego; pozostałych profesorów powołał Senat Politechniki Łódzkiej.

Wydział Chemiczny:

Osman Achmatowicz***, dr filozofii, dr chemii, profesor zwyczajny Chemii organicznej,
Alicja Dorabialska**, dr filozofii, profesor zwyczajny Chemii fizycznej,
Edward Józefowicz, dr chemii, profesor nadzwyczajny Chemii nieorganicznej,
Władysław Kapuściński, dr filozofii, profesor nadzwyczajny Fizyki,
Stanisław Kielbasiński, dr filozofii, profesor nadzwyczajny Technologii kauczuku i mas plastycznych,
Czesław Mikulski, inżynier dyplomowany, zastępca profesora Maszynoznawstwa,

Edward Otto, dr matematyki, profesor nadzwyczajny Matematyki,
Edmund Trepka, inżynier dyplomowany, profesor zwyczajny Technologii włókna i farbiarstwa,
Bogumił Wilkoszewski, dr nauk fizycznych, zastępca profesora Chemii ogólnej.

PERSONEL ADMINISTRACYJNY wg Programu wykładów i składu osobowego na rok 1946/47 s. 11, 12

Sekretariat:

Kierownik Sekretariatu: inż. Karśnicki Felicjan.
Zast. Kierownika: Michalska Irena.
Grochowska Helena, Putrym Halina, Śmierchalska Zofia, Zacharewicz Wanda.

Kwestura:

Kwestor: Birzysko Wanda.
Zast. kwestora: Krzyżanowski Mieczysław.
Chwalibóg Lidia, Krajewska Kazimiera.

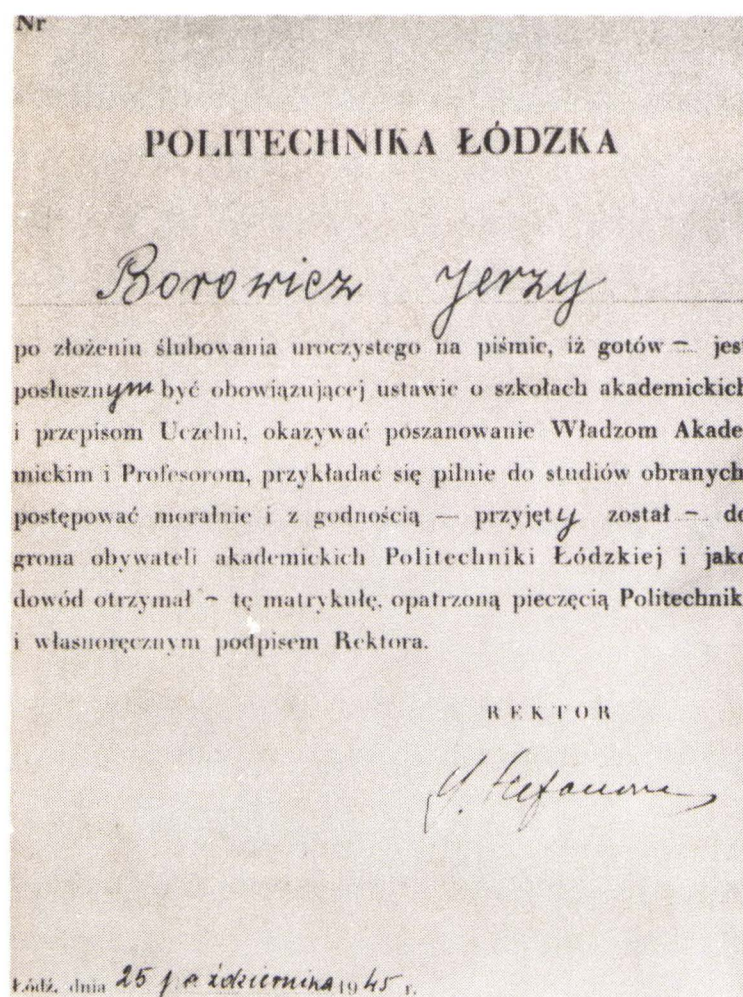
Intendentura:

Intendent: inż. Kunert Czesław.
Zast. intendenta: Żejmo Władysław.

Biblioteka:

Bibliotekarz: inż. Białobrzęski Leopold.
Dobrska Lucyna, Stollowa Stanisława, Ziemska Eugenia.

U w a g a. Pierwszy raz wydrukowano skład personelu administracyjnego w 1946 r., gdyż zawodowa administracja tworzyła się dopiero w pierwszym okresie rozruchu uczelni.

Rozpoczęcie pierwszego roku akademickiego na Politechnice Łódzkiej

W dniu 25 października o godz. 12-ej nastąpiło uroczyste otwarcie Politechniki Łódzkiej. Uroczystość odbyła się w gmachu Państw. Szkoły Włókienniczej przy ul. Żeromskiego 115 wobec zaproszonych gości, ciała profesorskiego i licznych rzesz studentów.

Rektor Politechniki, prof. B. Stefanowski, w przemówieniu swym wyraził radość z powodu otwarcia nowej, tak potrzebnej w przemysłowej Łodzi uczelni polskiej, która kształcić ma budowniczych przyszłej Polski, zasilić kadry fachowców i przygotować nowe zastępy ludzi do pracy naukowej. Politechnika Łódzka, powstała mimo ogromne przeszkody i trudności i dzięki zespołowi pierwszorzędnych sił profesorskich, mających tradycje uczelni polskich i zagranicznych, stanie na wysokości zadania.

W obecnej chwili Politechnika, nie posiadająca jeszcze własnego odpowiedniego gmachu, uruchomiła trzy wydziały: mecha-

niczny, chemiczny i elektryczny. Napływ kandydatów był olbrzymi, ale wskutek braku pomieszczeń trzeba było ograniczyć ilość studentów do minimum, niejednokrotnie z krzywdą młodzieży, garnącej się do nauki ze szczerym zapalem. Na pierwszy rok studiów zgłosiło się ponad 700 kandydatów, z czego zostało przyjętych 555.

Kończąc swoje przemówienie rektor zwrócił się z gorącym podziękowaniem do tych wszystkich, którzy dopomogli do otwarcia Politechniki, a następnie złożył profesorom i studentom życzenia owocnej pracy.

Po przemówieniu rektora nastąpiła immatrykulacja 9 studentów — przedstawicieli trzech wydziałów, którzy złożyli najlepsze egzaminy konkursowe.

Uroczystość zakończył odczyt dra A. Sołtana p. t. „Drogi i perspektywy fizyki współczesnej”. (B)

Notatka z prasy — Dziennik Popularny z dn. 26 X 1945 r.

Rozpoczął się ciężki pierwszy rok działalności Politechniki Łódzkiej. Przydzielony do dyspozycji Politechniki budynek z kompleksu dawnej fabryki Rosenblatta był jeszcze niedostępny, pozostałe zabudowania wymagały również przeróbek, adaptacji lub wręcz przebudowy oraz całkowitego wyposażenia.

Zajęcia prowadzono przejściowo w pomieszczeniach PSTP przy ul. Żeromskiego 115 i w salach kinowych na terenie miasta, a niektóre laboratoria zorganizowano na terenie zakładów przemysłowych.

Rektor Stefanowski stał się wówczas głównym projektantem przebudowy i zagospodarowania terenu. Swoje koncepcje, często w formie szkiców, ale konkretnych rozwiązań przekazywał współpracownikom, wśród których należy wymienić doskonałego realizatora tych pomysłów inż. arch. Jana Redę z Warszawy.

Prace budowlane rozpoczęto dopiero wczesną wiosną 1946 r. Na pierwszy ogień poszedł budynek przy ul. Gdańskiej, zwany odtąd Gmachem Głównym PŁ. Wielki zapał i nadzwyczajna gorliwość podejmujących inicjatywy Rektora, umożli-

wiły organizację drugiej inauguracji roku akademickiego 1946/47 we własnych pomieszczeniach, w całkowicie przebudowanym fragmencie Gmachu Głównego, w tzw. Audytorium Głównym X – obecnie audytorium im. A. Sołtana.

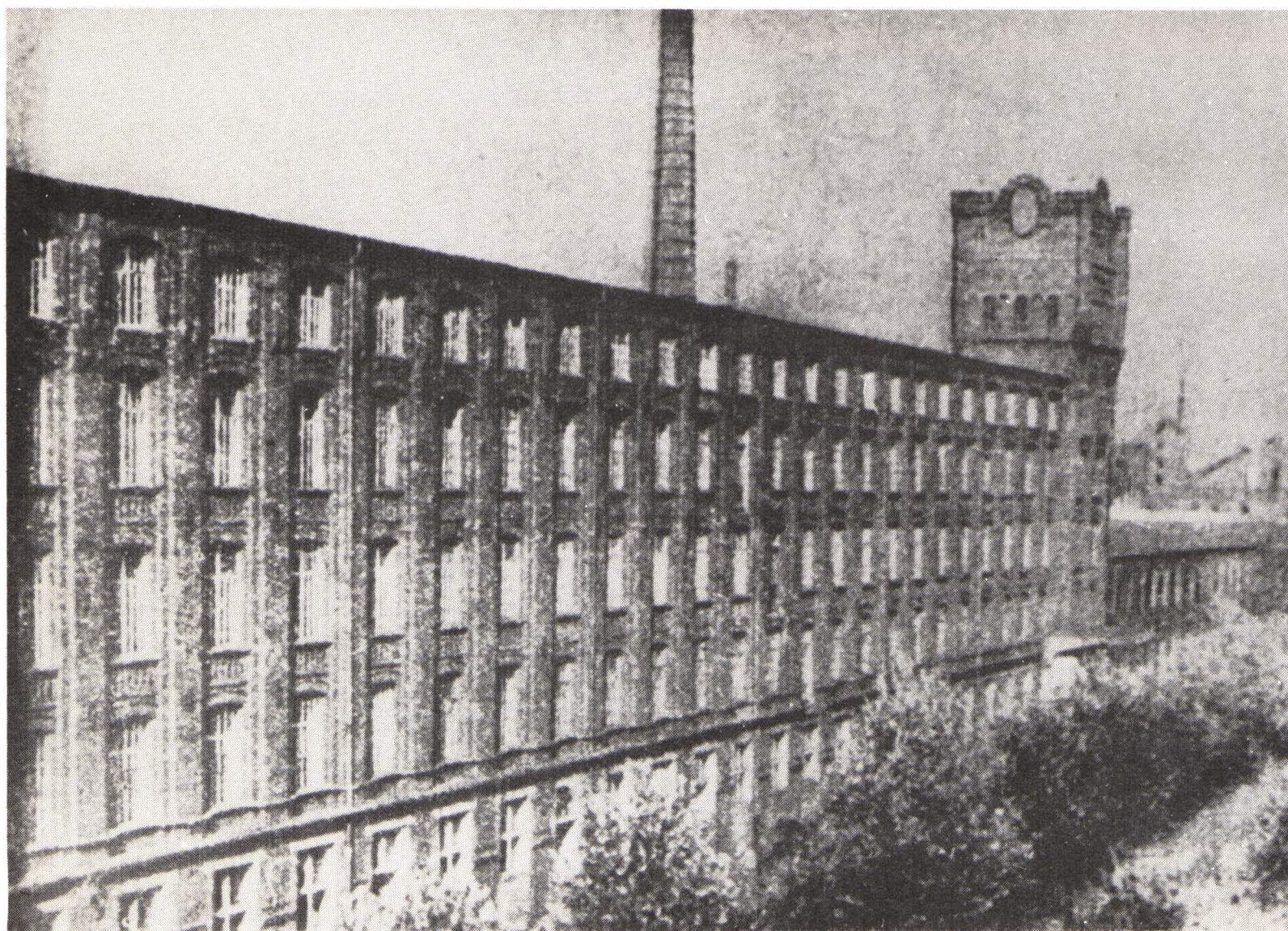
Przebudowany i przystosowany do potrzeb uczelni Gmach Główny wraz z przylegającym budynkiem szedowym, przeznaczony został dla wydziałów Mechanicznego i Elektrycznego. Pomieścił również inne jednostki ogólnouczelniane, takie jak: międzywydziałową Katedrę Fizyki z laboratoriami i pracowniami naukowymi, magazyny Biblioteki Głównej, księgarnię, kiosk „Ruchu”, a nawet prywatne mieszkania pracowników.

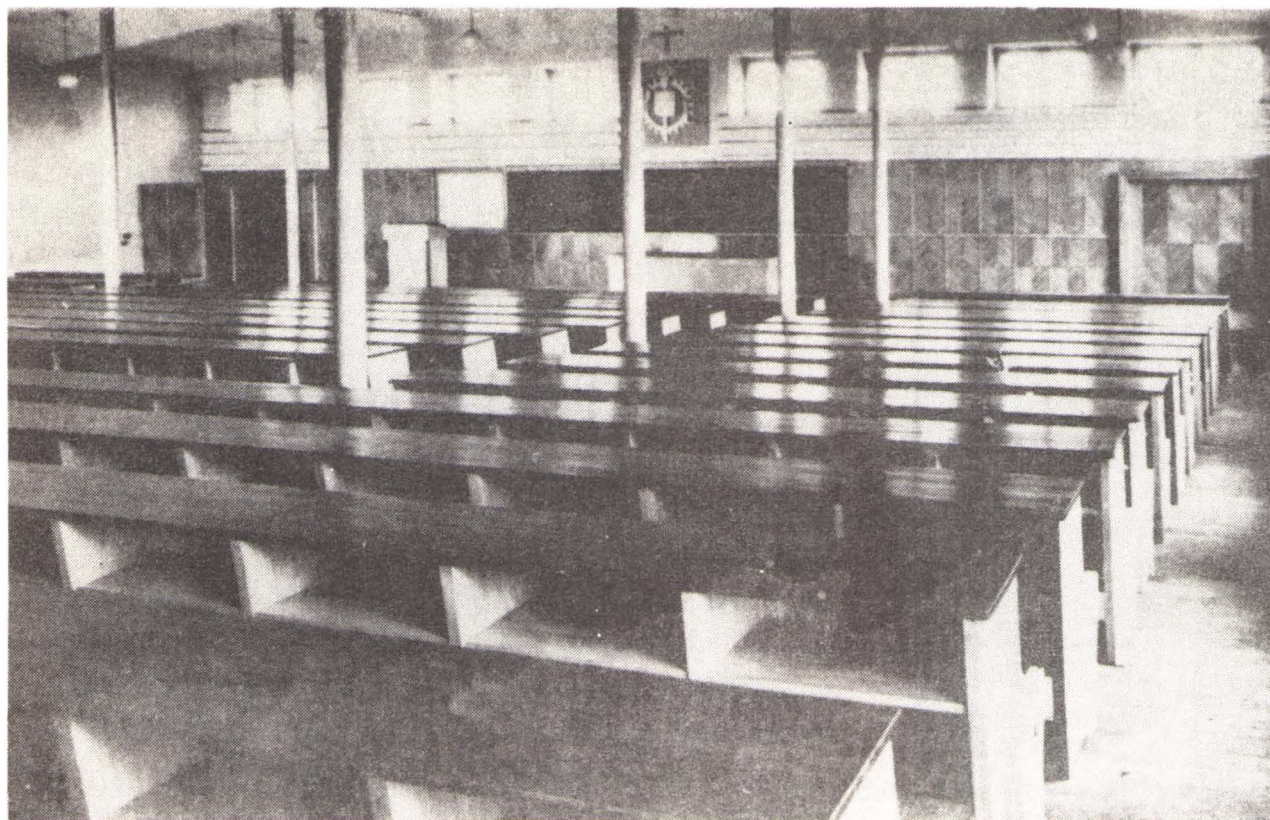
Należy podkreślić, że zapał i dobre chęci nie wystarczyłyby do realizacji zamierzeń, gdyby nie niepowtarzalny klimat, jaki wytworzył się w mieście spragnionym własnej politechniki. Pomoc władz miejskich i wojewódzkich oraz przemysłu i wielu instytucji okazywana była natychmiast, wręcz spontanicznie i bardzo skutecznie.

Wiele zakładów produkowało sprzęt wyposażeniowy wyłącznie dla Politechniki Łódzkiej (np. Fabryka Mebli Biurowych – Magrowicz – Pabianice).

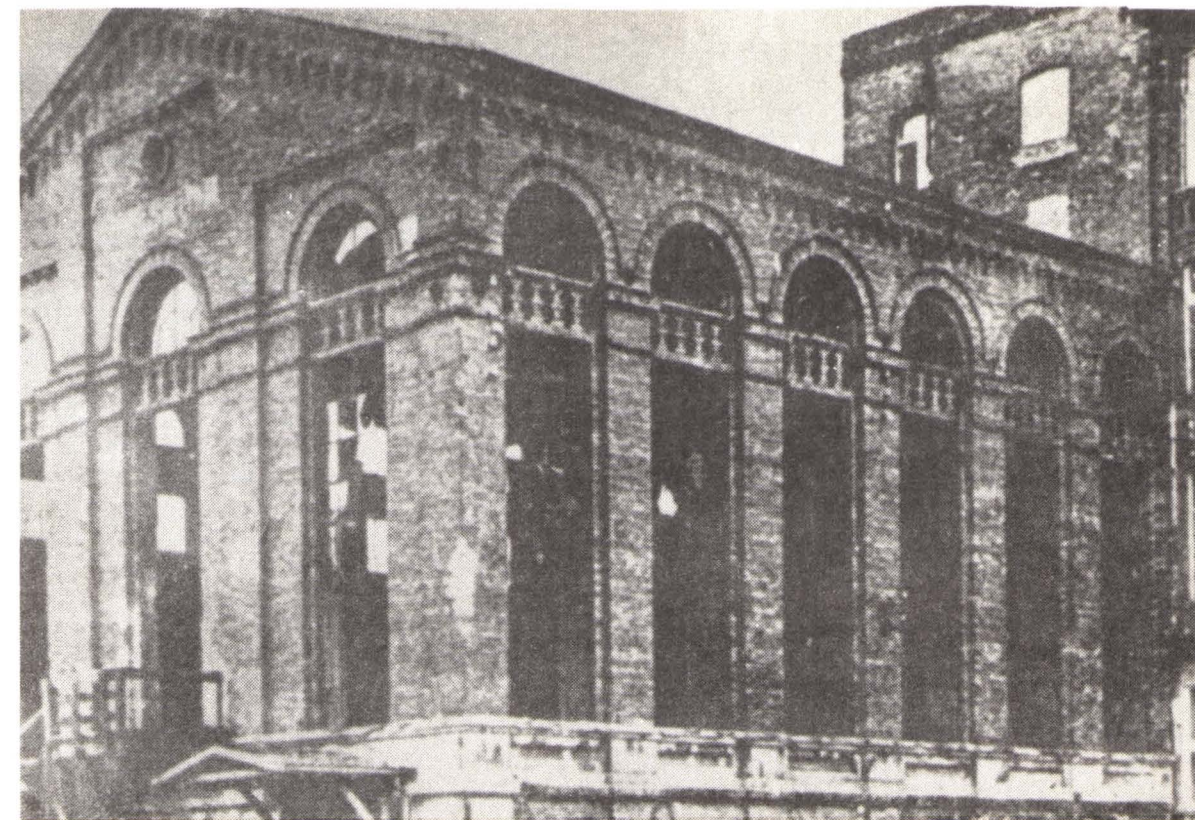
W tym też czasie prof. Stefanowski nawiązał kontakt z wieloma swoimi wychowankami, rozrzuconymi po całej Polsce. Im też należy zawdzięczać w dużej mierze pomoc w odkrywaniu i zdobywaniu wyposażenia dla laboratoriów i pracowni.

Budynek dawnej fabryki Rosenblatta – stan z końca 1946 r.

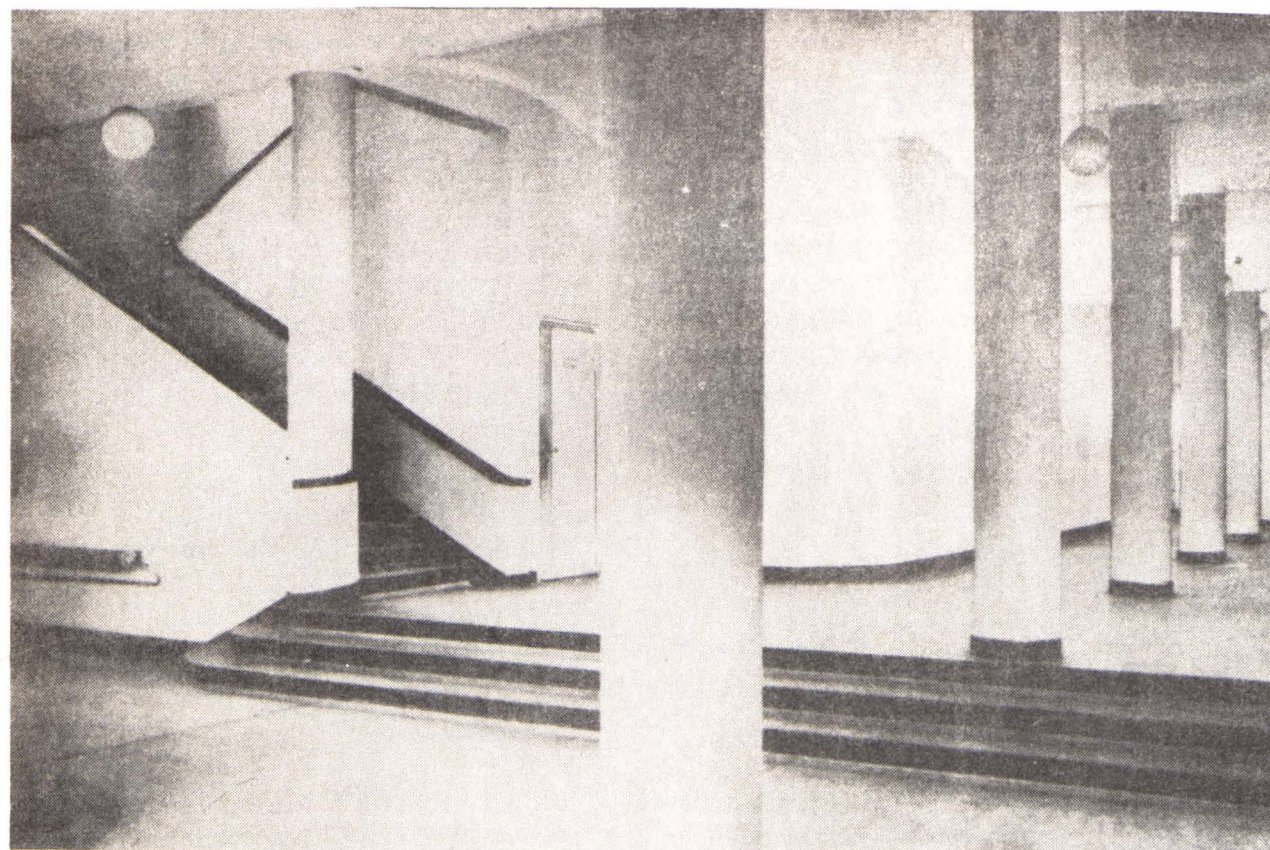

Audytoryum Główne X – 1946 r.

Maszynownia fabryczna – 1945 r.

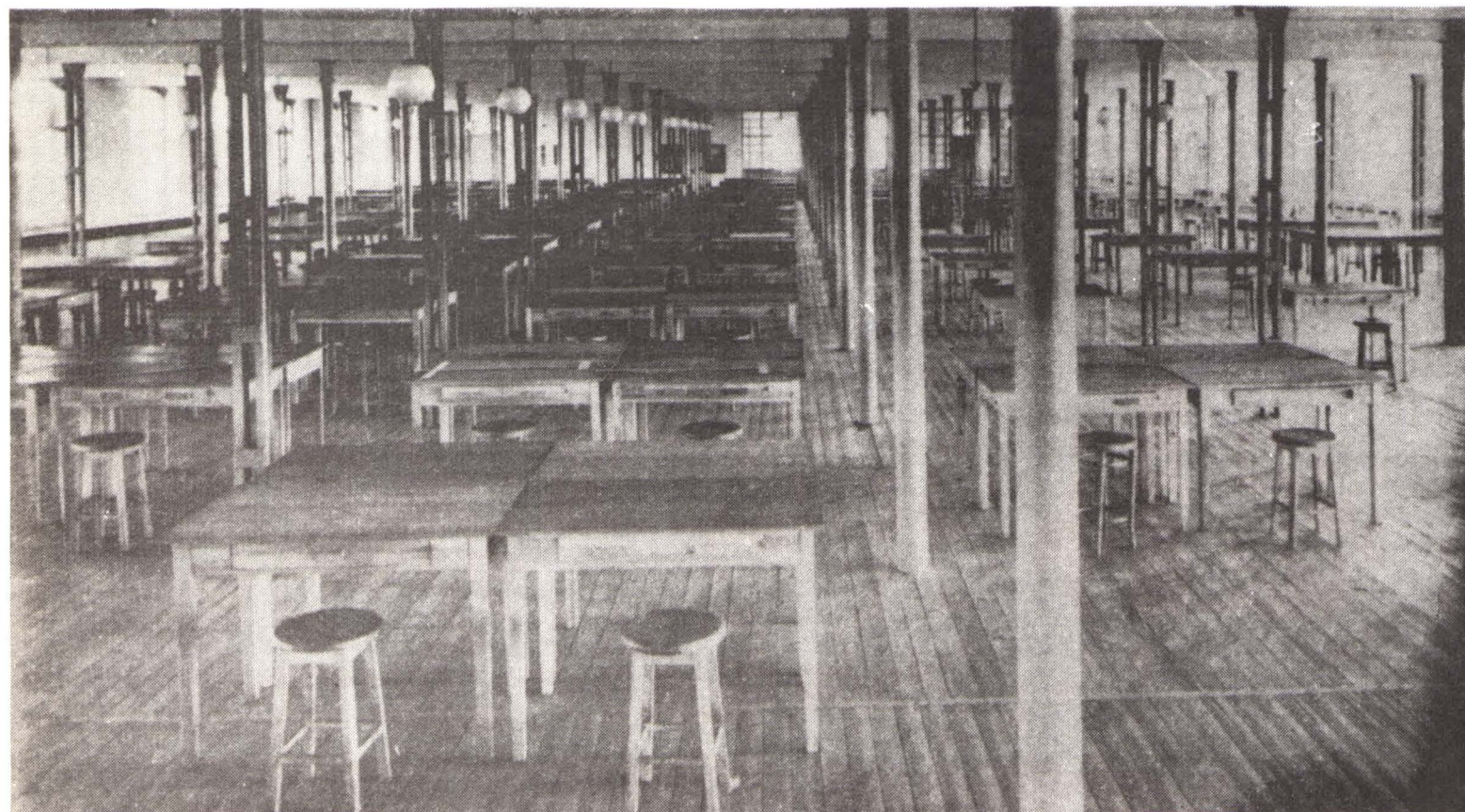
Wejście do Audytoryum Głównego X – 1946 r.

REKTOR I SENAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ MAJĄ ZASZCZYT ZAPROSIĆ NA UROCZYSTOŚĆ INAUGURACJI ROKU AKADEMICKIEGO 1946/47, KTÓRA ODBĘDZIE SIĘ DNIA 5 PAŹDZIERNIKA BR. O GODZ. 11-EJ W AUDYTORIUM GŁÓWNYM POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ, UL. GDAŃSKA 155.

PROGRAM UROCZYSTOSCI

- 1) 11,15–11,30 – Sprawozdanie J. M. Rektora prof. dr B. Stefanowskiego
- 2) 11,30–11,45 – Promocja doktorska
- 3) 11,45–12,00 – Immatrykulacja
- 4) 12,00–12,05 – Przemówienie przedstawiciela Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej
- 5) 12,05–12,30 – Wykład inauguracyjny Dziekana prof. St. Konczykowskiego „Zagadnienia nowoczesnej elektroenergetyki”
- 6) 12,30 – Zwiedzanie wystawy prac konstrukcyjnych (kreślarnia, II p.)

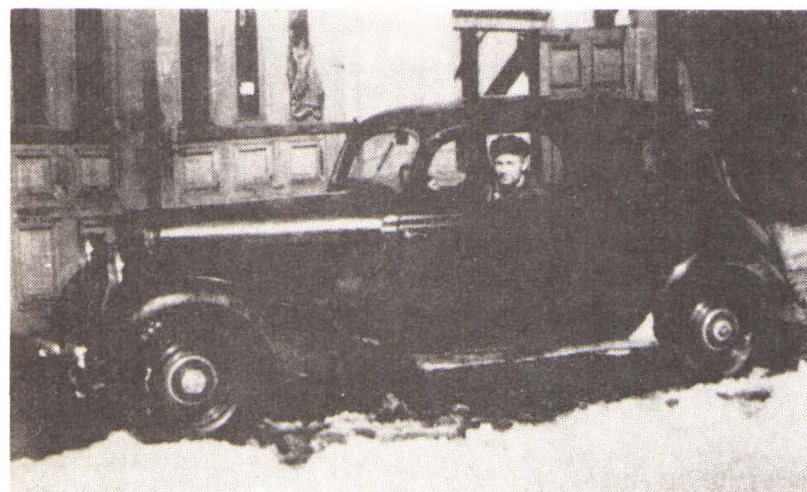
Zaproszenie i program Inauguracji Roku Akademickiego 1946/47 we własnym audytoryum.

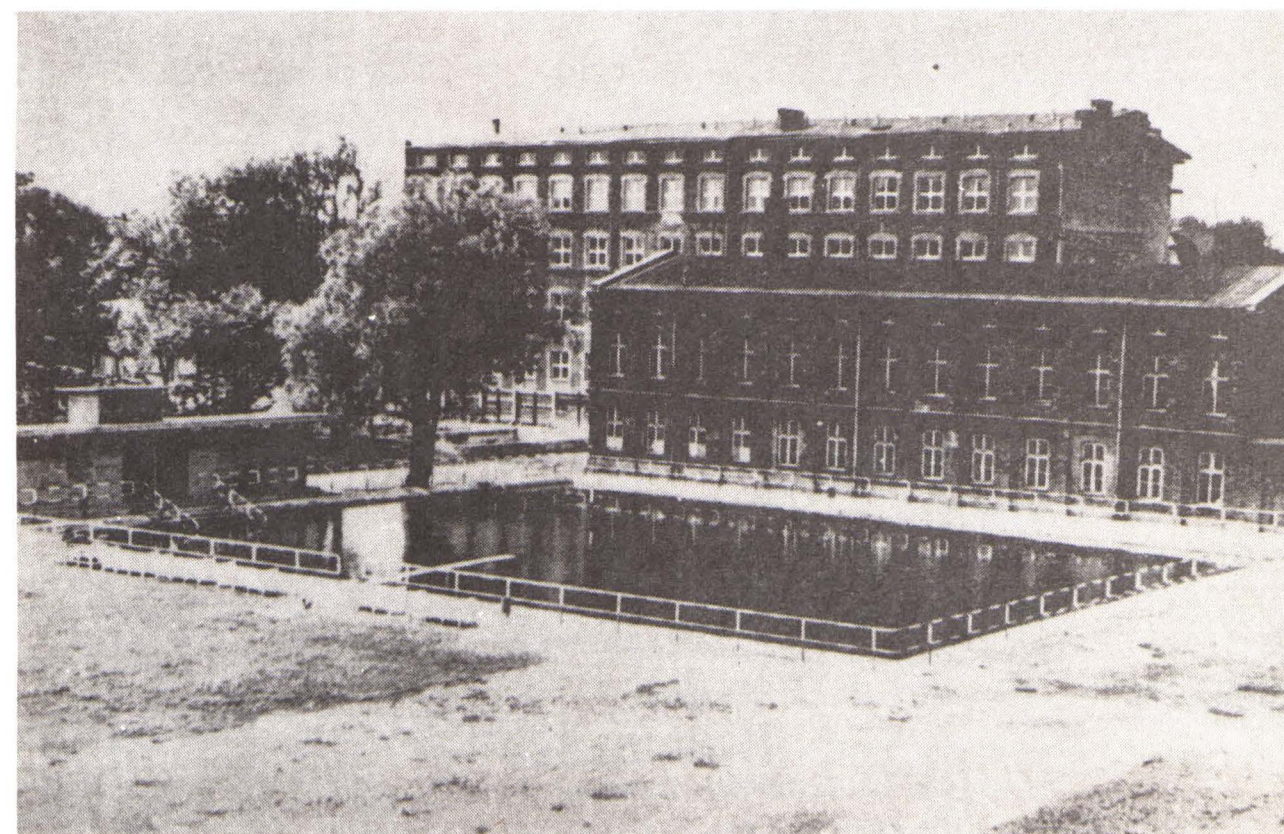
Kreślarnia w Gmachu Głównym – 1946 r.

Basen wybudowany w drugim roku istnienia PŁ

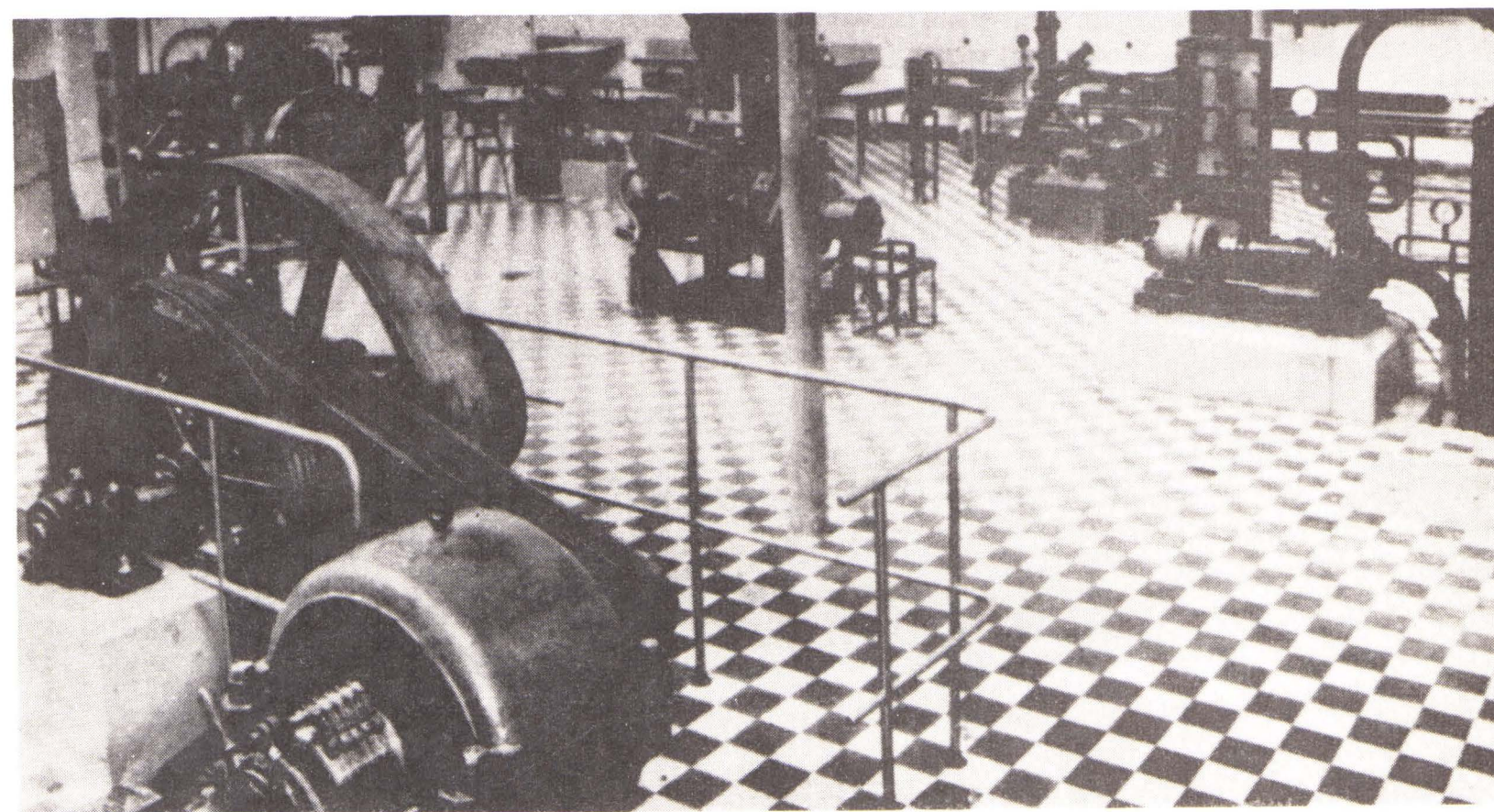
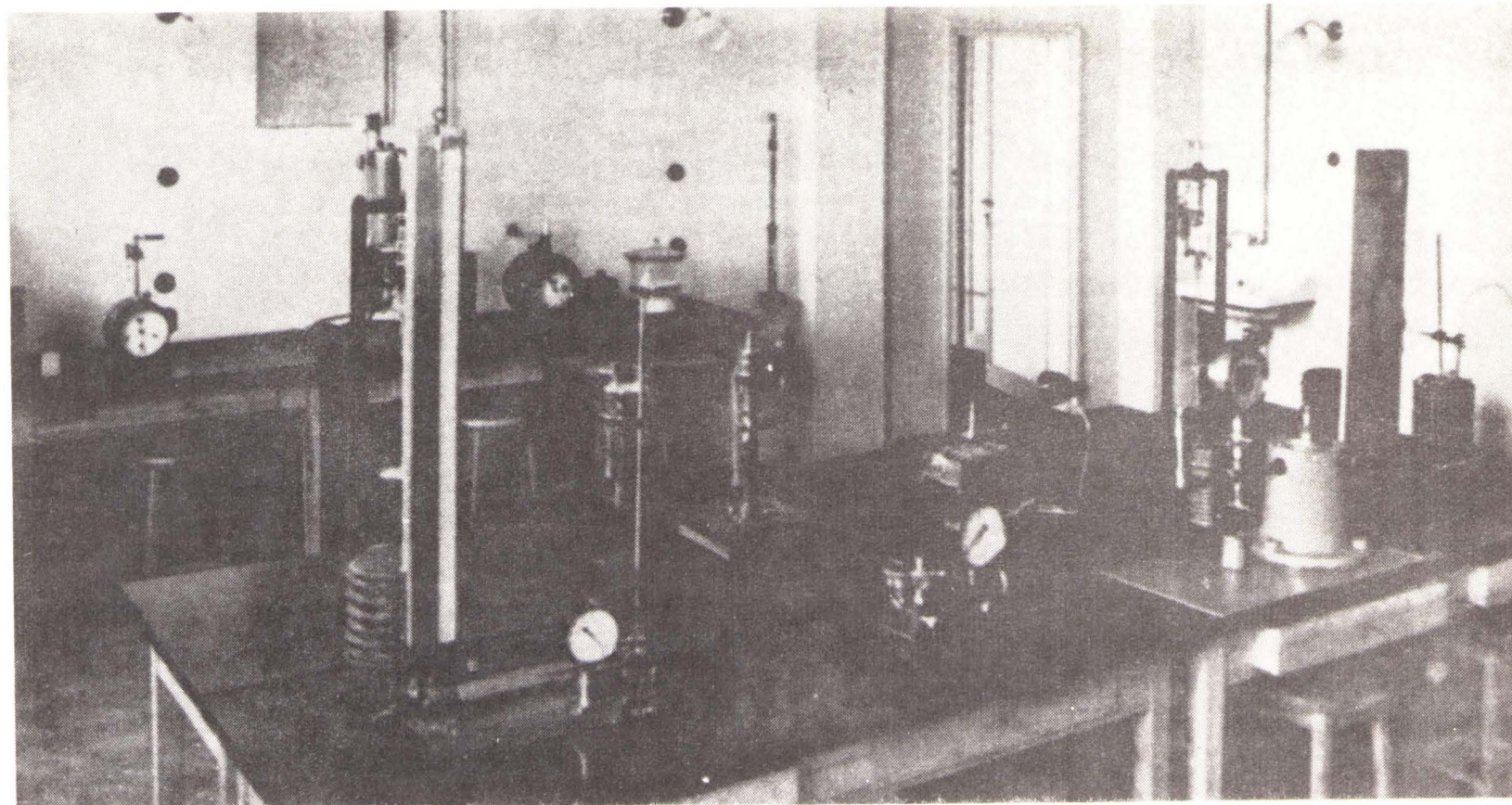
Pierwszy samochód Rektora – Mercedes 170 V, złożony z części przez pracowników Katedry Techniki Ciepłej – 1946 r.

Od momentu przyjazdu do Łodzi, myśl prof. Stefanowskiego zaprzętała sprawa organizacji Katedry Techniki Ciepłej, której kierownictwo przyjął na siebie. Skupił wokół siebie kilku starych, wypróbowanych pracowników z Politechniki Warszawskiej, zaangażował nowych asystentów i pracowników technicznych, tworząc nieliczną, ale bardzo zwartą grupę, która oprócz swych zajęć dydaktycznych brała czynny udział w ogólnouczelnianych pracach organizacyjnych i administracyjnych.

Po dwóch latach Katedra pracowała już na pełnych obrotach, posiadała dwa dobrze wyposażone laboratoria Techniki Ciepłej, hamownię silnikową dla celów naukowo-dydaktycznych oraz warsztat podręczny z doskonałą obsadą techniczną.

Rozpoczęta zostaje również skuteczna współpraca z przemysłem, który po zniszczeniach wojennych oczekuje realnej pomocy w postaci ekspertyz, badań bilansowych i analiz.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO OŚWIATY

Nr. IP-9676/45N

Warszawa, dn. 18 grudnia 1945 r.

Obywatel Bohdan STEFANOWSKI
profesor zwyczajny
Politechniki Warszawskiej
w m i e j s c u

Spr.:

Deleguję Obywatela Profesora z ważnością od dnia 1 maja 1945 r.
do odwołania do Politechniki Łódzkiej w Łodzi, celem prowadzenia
w charakterze profesora zwyczajnego wykładów i ćwiczeń na katedrze
Techniki Ciepłej na Wydziale Mechanicznym tej Uczelni.

M i n i s t e r

Warszawa, dnia 2 sierpnia 1945 r.

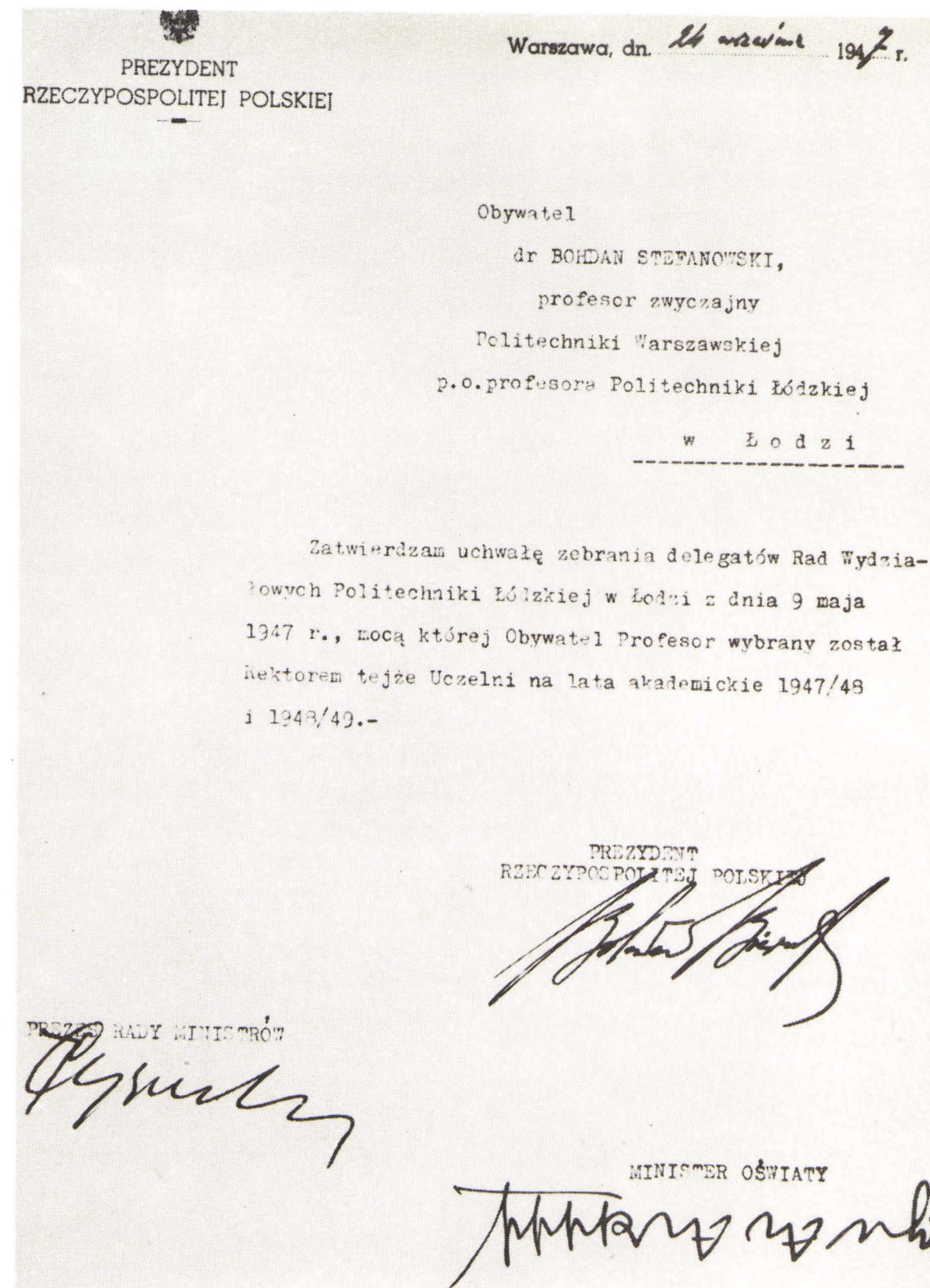
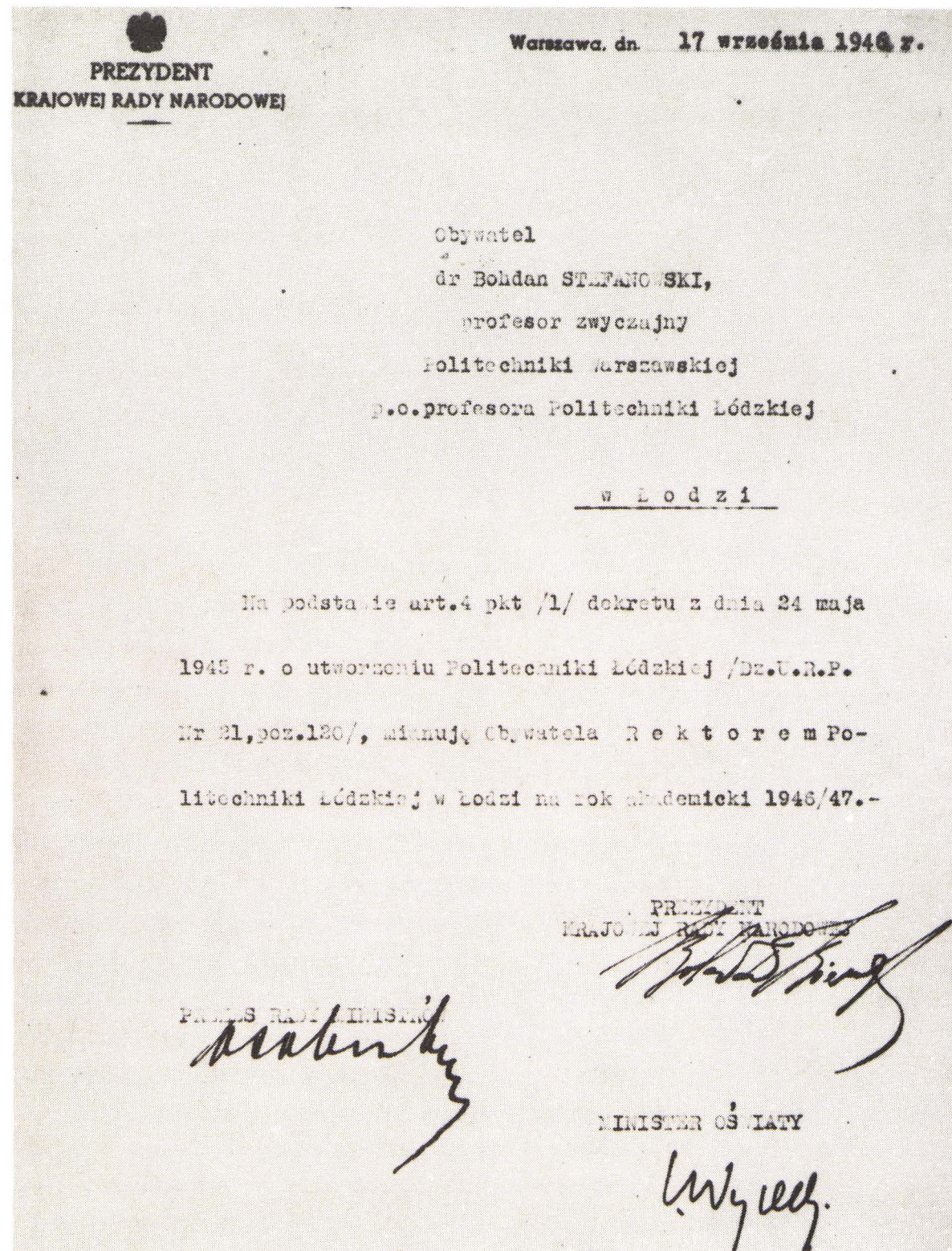
Obywatel

dr BOGDAN STEFANOWSKI
profesor zwyczajny
Politechniki Łódzkiej

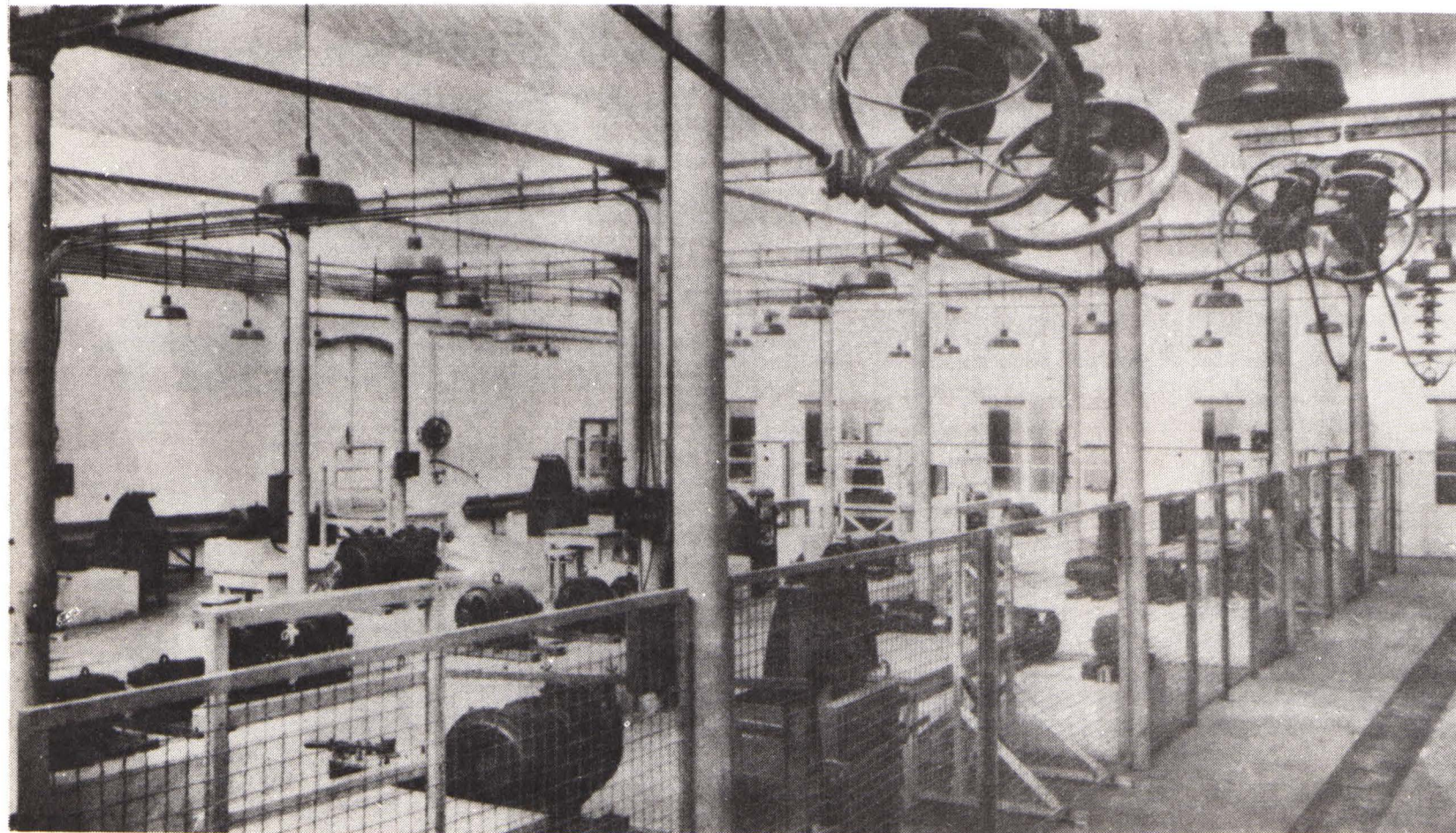
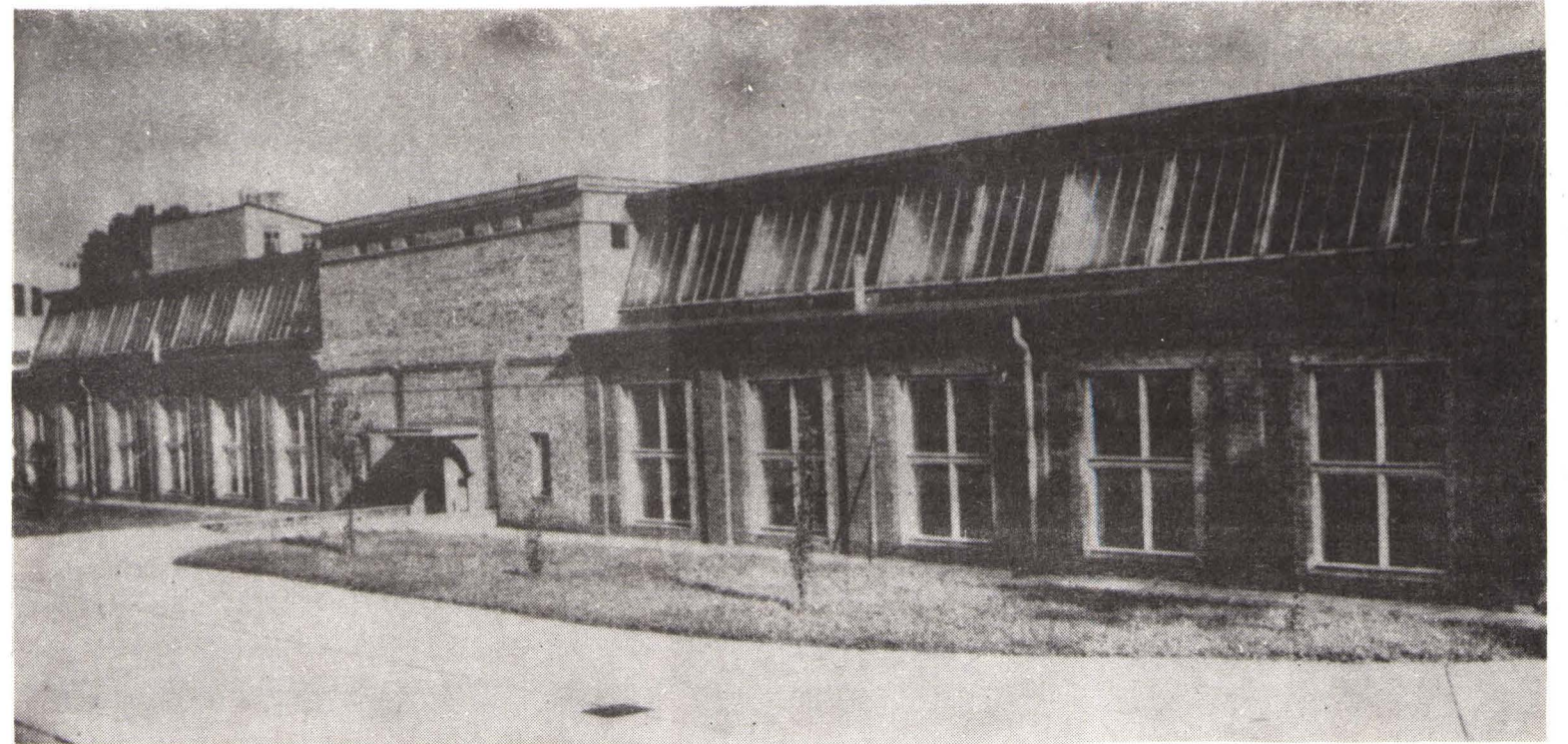
w Ł o d z i .

Na podstawie § 4 zarządzenia z dnia 27 lip-
ca 1945 r. w sprawie Rady Naukowej przy Mini-
sterstwie Oświaty, powołuję Obywatela Profesora
na członka tejże Rady na przeciąg lat dwóch.-

M i n i s t e r

Przebudowane wejście do szedu przy Gmachu Głównym – widok
od ul. Żwirki

Laboratorium Zakładu Maszyn Elektrycznych – 1947 r.

Profesor Władysław Bratkowski w jednym z opracowań, zebranych w książce p.t. „Prace wybrane”, pisze:

„Przy organizacji Politechniki Warszawskiej w latach dwudziestych powstał problem powołania do życia studium włókienniczego. W czasie częstych przejazdów przez Warszawę spotykałem się z kolegami z Politechniki Lwowskiej, profesorami B. Stefanowskim i W. Chrzanowskim, którzy nakłaniali mnie do zorganizowania na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej sekcji energetyczno-włókienniczej. Sekcja ta kształcić miała dla fabryk włókienniczych inżynierów ruchu, obeznanych z technologią włókienniczą i gospodarką ciepłą.

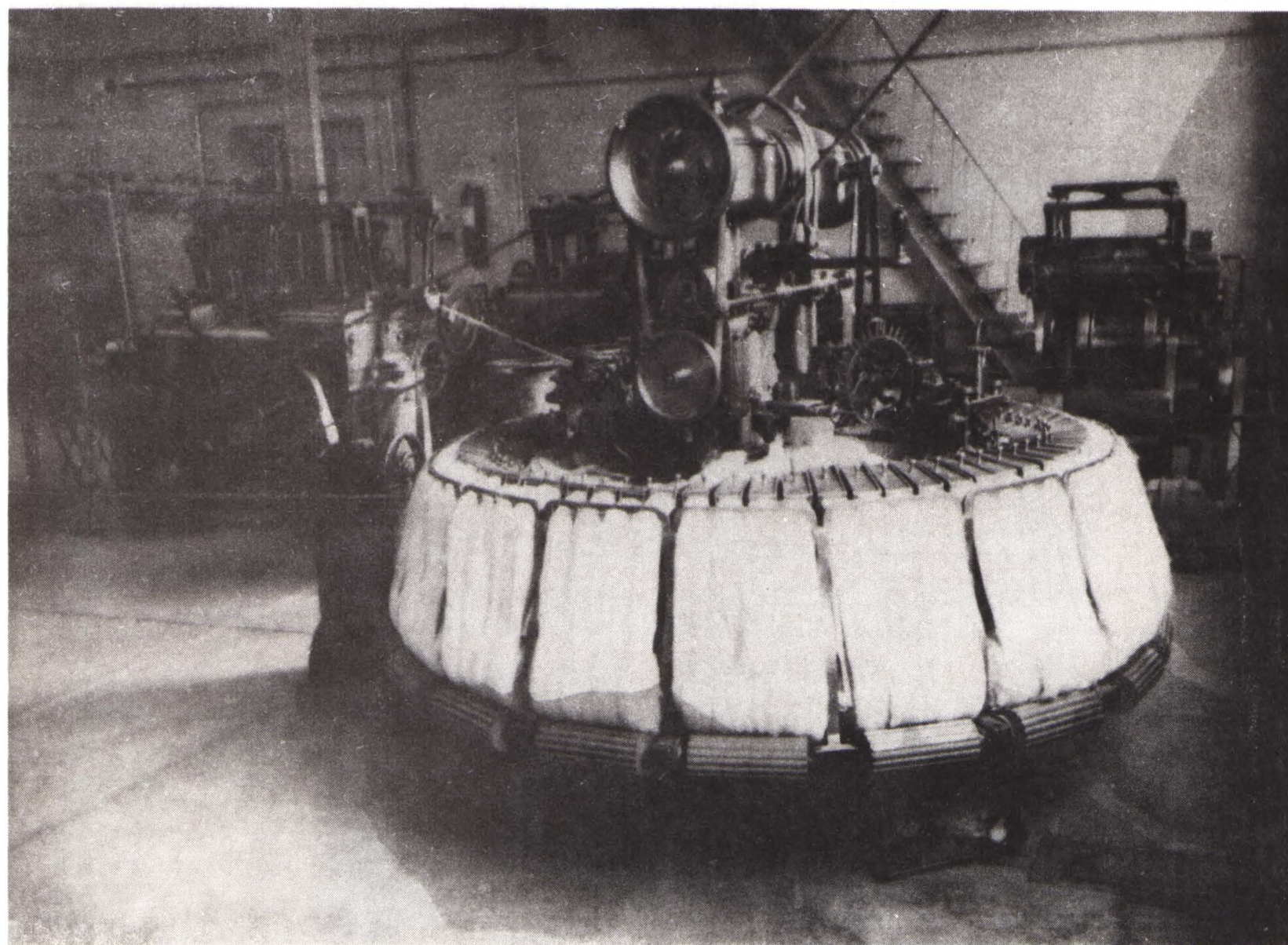
Nowoutworzoną katedrę objąłem w lutym 1931 r. Zastałem w niej dość dobrze wyposażone laboratorium, głównie w zakresie technologii przerobu bawełny. Nowa dyscyplina zrazu zainteresowała młodzież Politechniki Warszawskiej. W pierwszym roku zapisało się na Sekcję Energetyczno-Włókienniczą dwunastu studentów. Gdy musieli oni odbywać obowiązkowe praktyki w zakładach łódzkich, niewłaściwy stosunek personelu technicznego wywoływał jednak wśród nich przekonanie, że włókiennictwo nie daje mechanikom żadnych szans życiowych. Przed wojną ukończyło sekcję około trzydziestu absolwentów, z których tylko nieznaczna ilość pracowała w przemyśle włókienniczym, bowiem wielu właścicieli fabryk, głównie Niemców i Francuzów, posługiwało się chętniej personelem kierowniczym obcego pochodzenia. Przemysł włókienniczy nie wykazywał zresztą specjalnego zainteresowania sprawą zatrudnienia wysoko kwalifikowanych pracowników inżynierskich, gdyż pozostawał w trudnym położeniu finansowym, wywołanym ujemnymi skutkami wojny i zdekompletowaniem parku maszynowego przez okupanta, przy czym niektóre firmy były niewypłacalne i pozostawały pod kontrolą państwową.

Tak się złożyło, że moja działalność naukowo-badawcza na Politechnice Warszawskiej poczęła kolidować z interesami łódzkich przemysłowców. Na zlecenie Biura Wojskowego

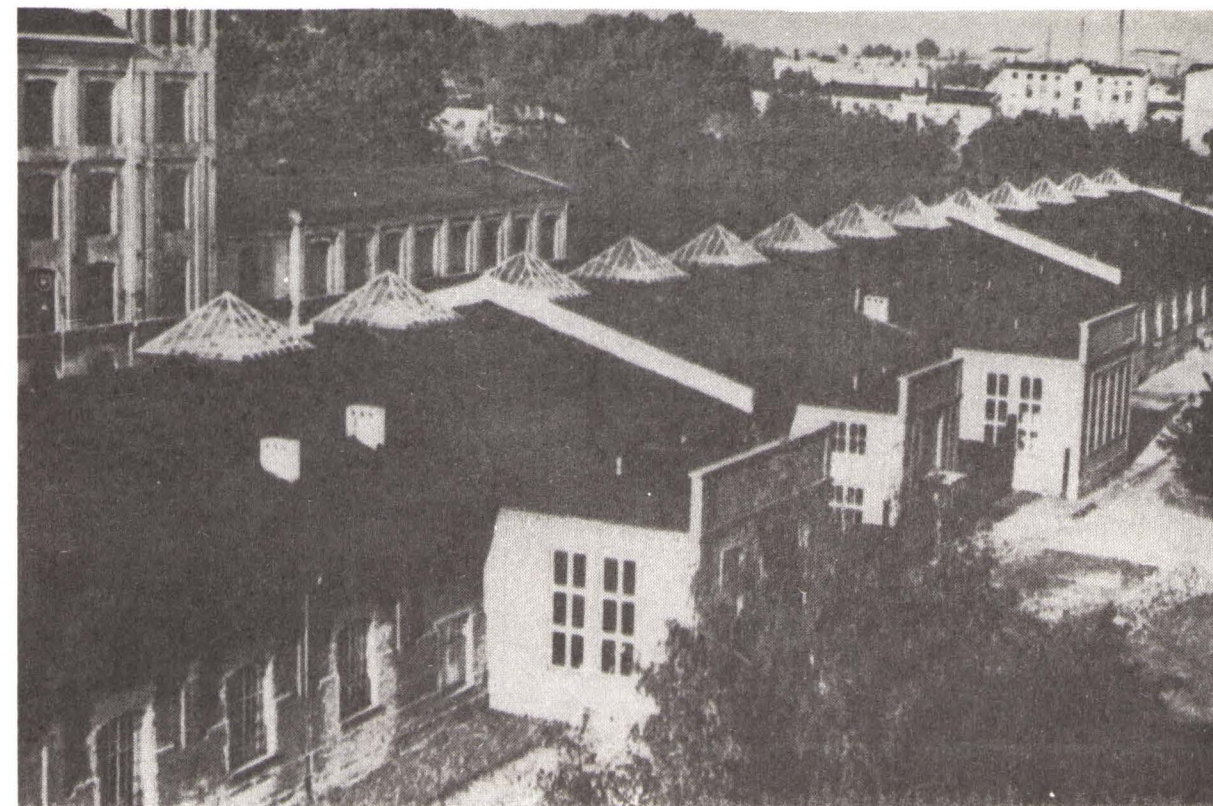
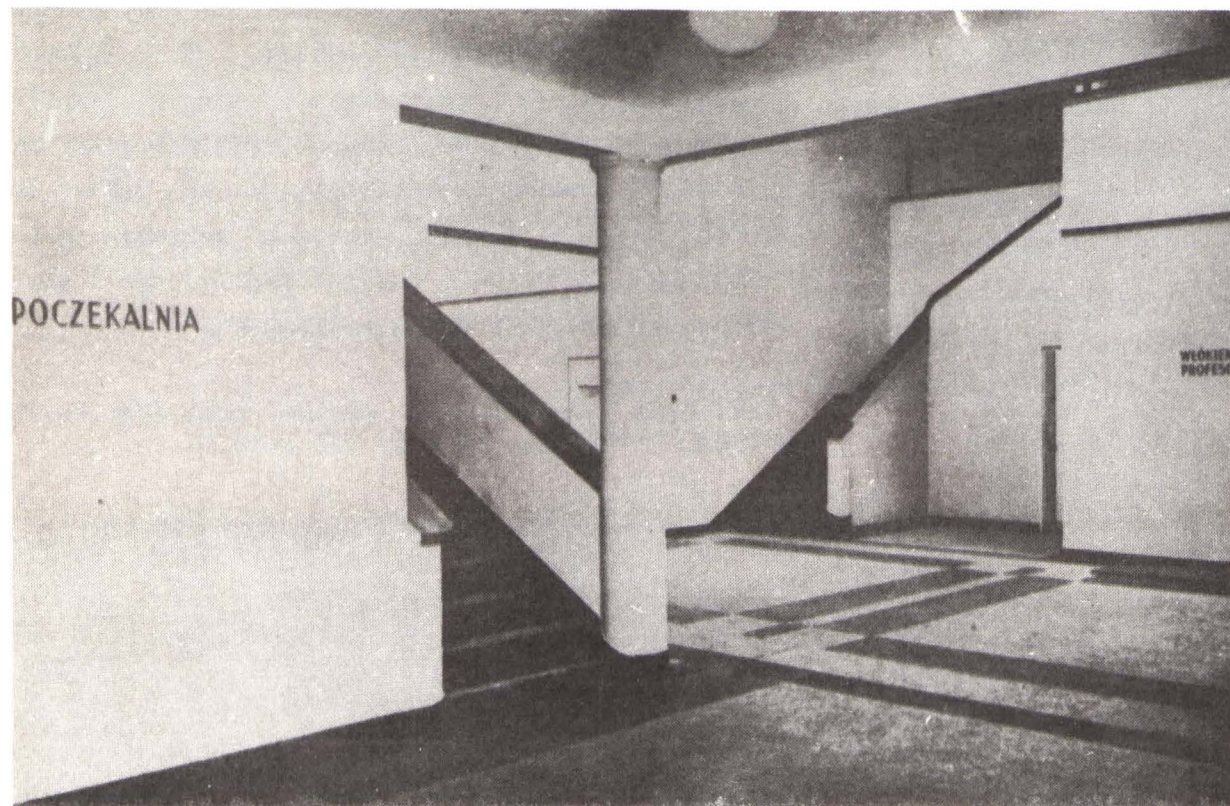
Ministerstwa Przemysłu i Handlu pracowałem nad kotonizacją lnu. Zagadnienie to występowało w przeszłości w tych krajach, które mogły być w czasie wojny odcięte od dostaw bawełny. Już podczas wojen napoleońskich Gay Lussac opracował metodę traktowania lnu na przemian ługiem i kwasem. Niemcy hitlerowskie i ich partnerzy – Włochy i Japonia – przygotowując się do wojny rozbudowywali produkcję włókien sztucznych. Domieszka kotoniny przy produkcji wyrobów z ciętych włókien sztucznych miała im zapewnić większą odporność na pranie.

Nad problemem kotonizacji pracowałem szereg lat wspólnie z moim asystentem, obecnie profesorem PŁ T. Żylińskim, stawiając jednak zbyt wygórowane, co dziś jest oczywiste, wymagania przedzenia na maszynach bawełniarskich czystego lnu. Te mozolne doświadczenia nie były jednak bezowocne, wysunęły bowiem na czoło problemu słuszną zasadę potokowości, jako warunek racjonalnego i ekonomicznie uzasadnionego procesu kotonizacji.”*

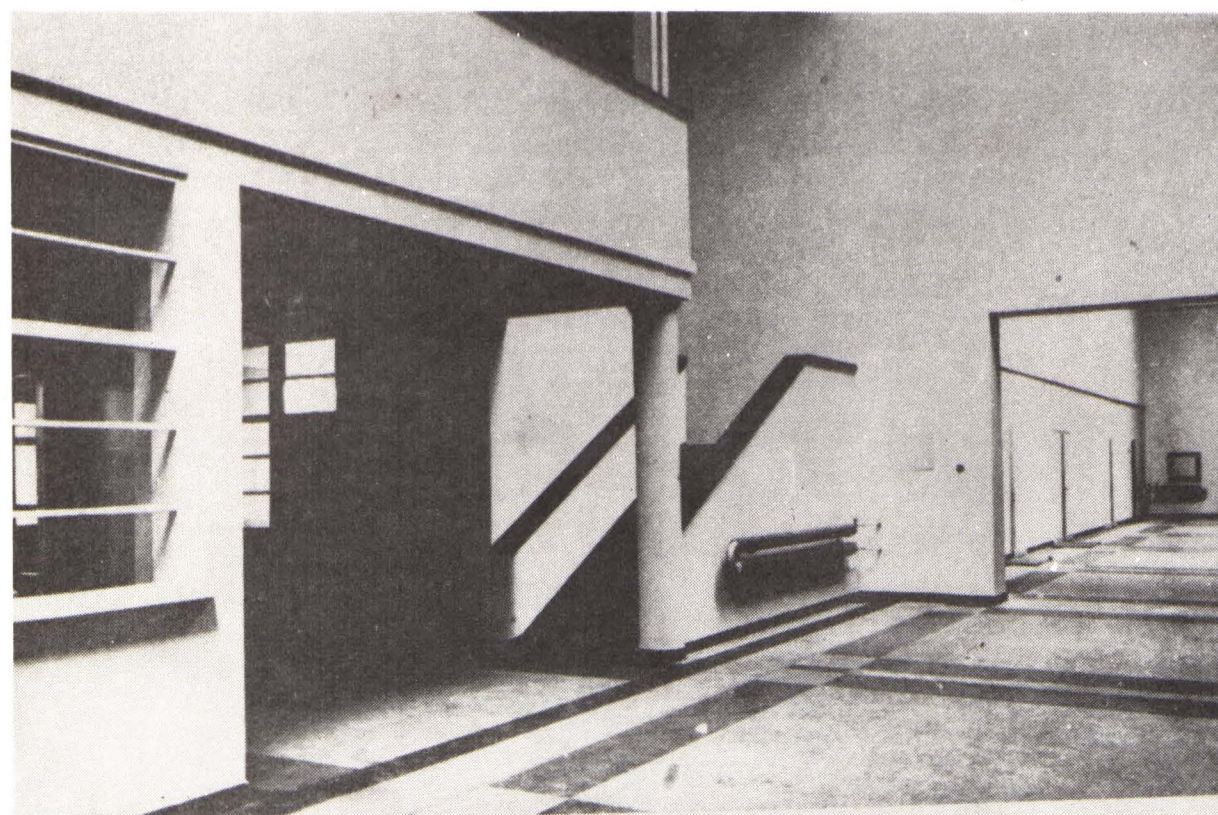
* Władysław Bratkowski: Prace wybrane. Wydawnictwo Przemysłu Lekkiego i Spożywczego, Warszawa 1967, s. 26, 27.

Jedna z hal laboratoryjnych przedziałnictwa Wydziału Włókienniczego Politechniki Łódzkiej

Budynek szedowy od ul. Świerczewskiego przeznaczony na siedzibę przędzalnictwa Oddziału Włókienniczego na Wydziale Mechanicznym – 1946 r.

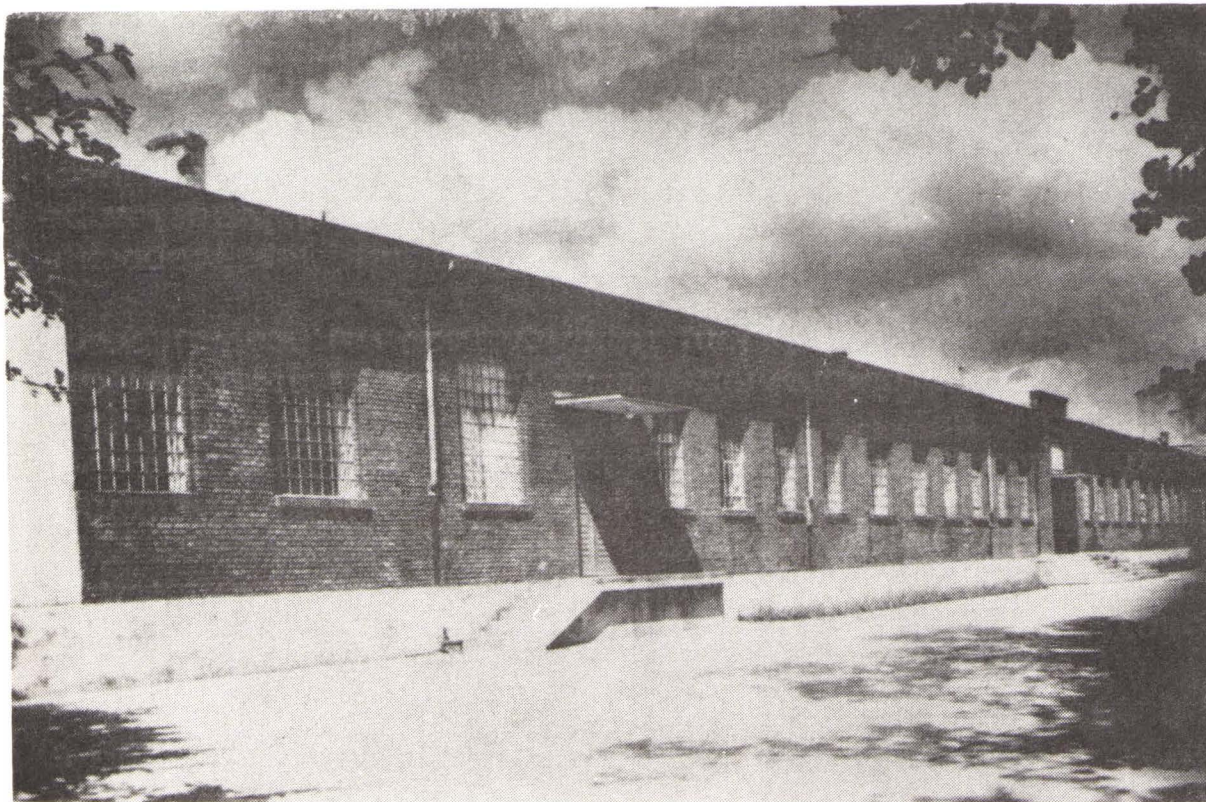

Przykłady rozwiązania wnętrza w budynku szedowym – 1947 r.

Profesor B. Stefanowski dobrze znał zagadnienia, związane z polskim włókiennictwem. Tym bardziej były Mu one bliskie, ponieważ pracował przez pewien czas w Zakładach Żyrardowskich.

Na Wydziale Mechanicznym PŁ od początku został zorganizowany Oddział Włókienniczy, który już w trzecim roku istnienia uczelni – w wyniku starań Rektora – przekształcił się na mocy rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 15 września 1947 r. w samodzielny Wydział Włókienniczy.

Już wcześniej zaczęły się prace przygotowawcze. Budynek szedowy usytuowany wzdłuż ulicy Świerczewskiego został przeznaczony na potrzeby przędzalnictwa. Następnie zaadaptowano na potrzeby tkactwa szed znajdujący się przy ul. Żwirki.

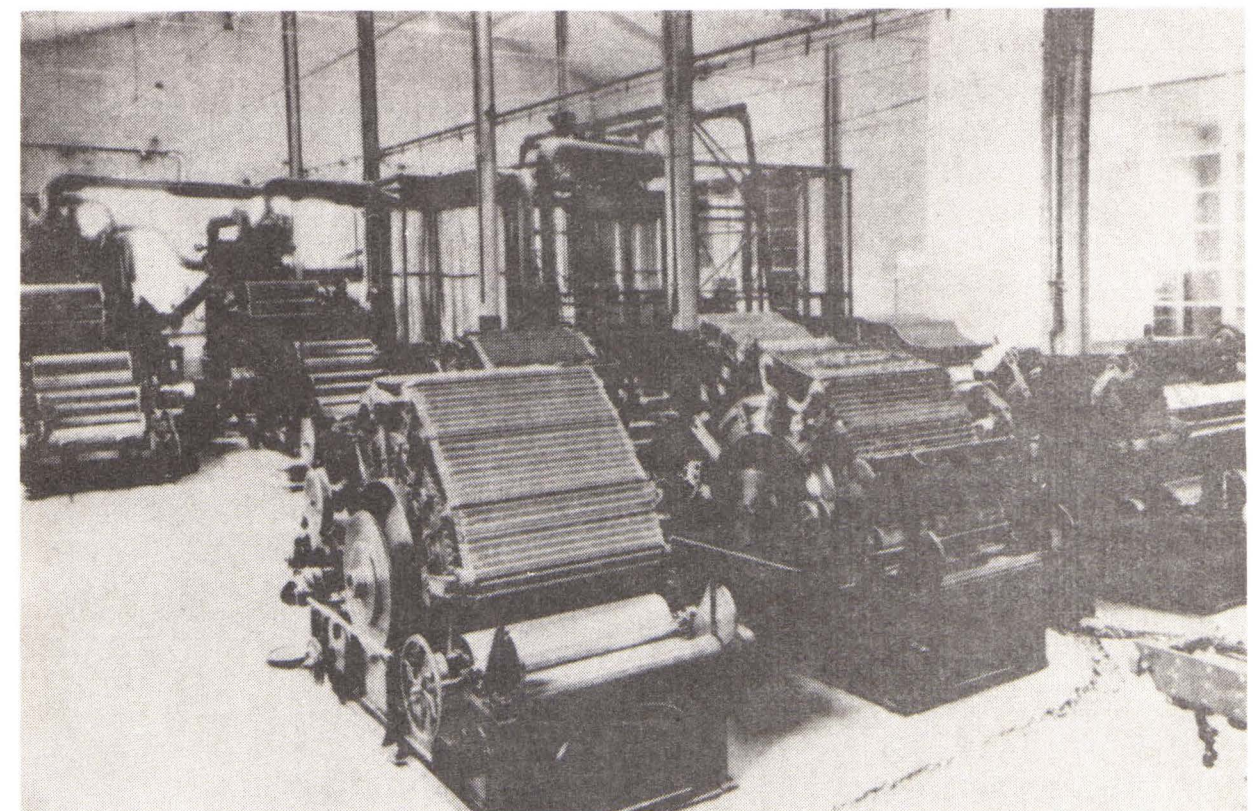
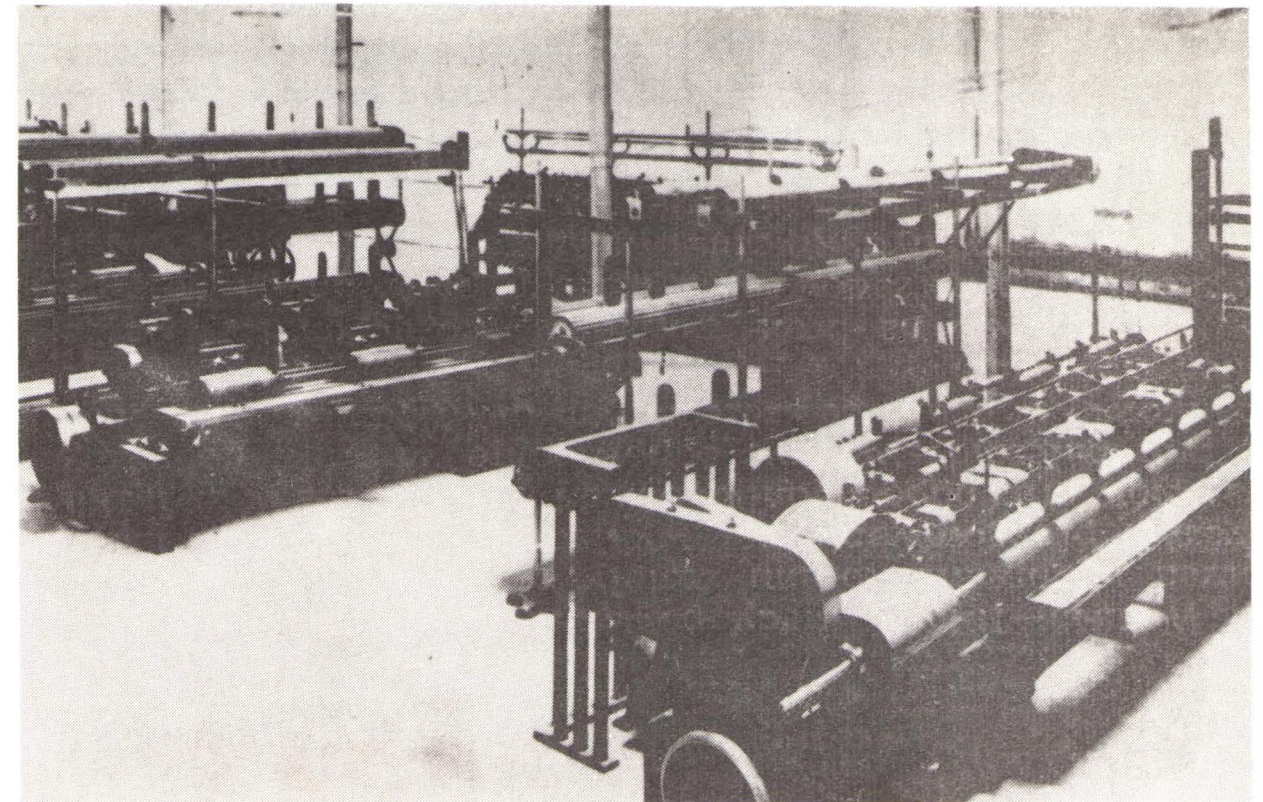

Budynek przeznaczony dla tkactwa przy ul. Żwirki

Dzięki osobistym staraniom prof. Stefanowskiego Politechnika Łódzka otrzymała wyposażenie dla laboratoriów i pracowni naukowych, a nawet wiele urządzeń w prezencie od zakładów włókienniczych i zagranicznych producentów – dostawców tych urządzeń do Polski.

Zaproszony przez prof. Stefanowskiego przyjechał do Łodzi prof. W. Bratkowski. Pracę w Politechnice rozpoczęło również wielu wybitnych fachowców z przemysłu.

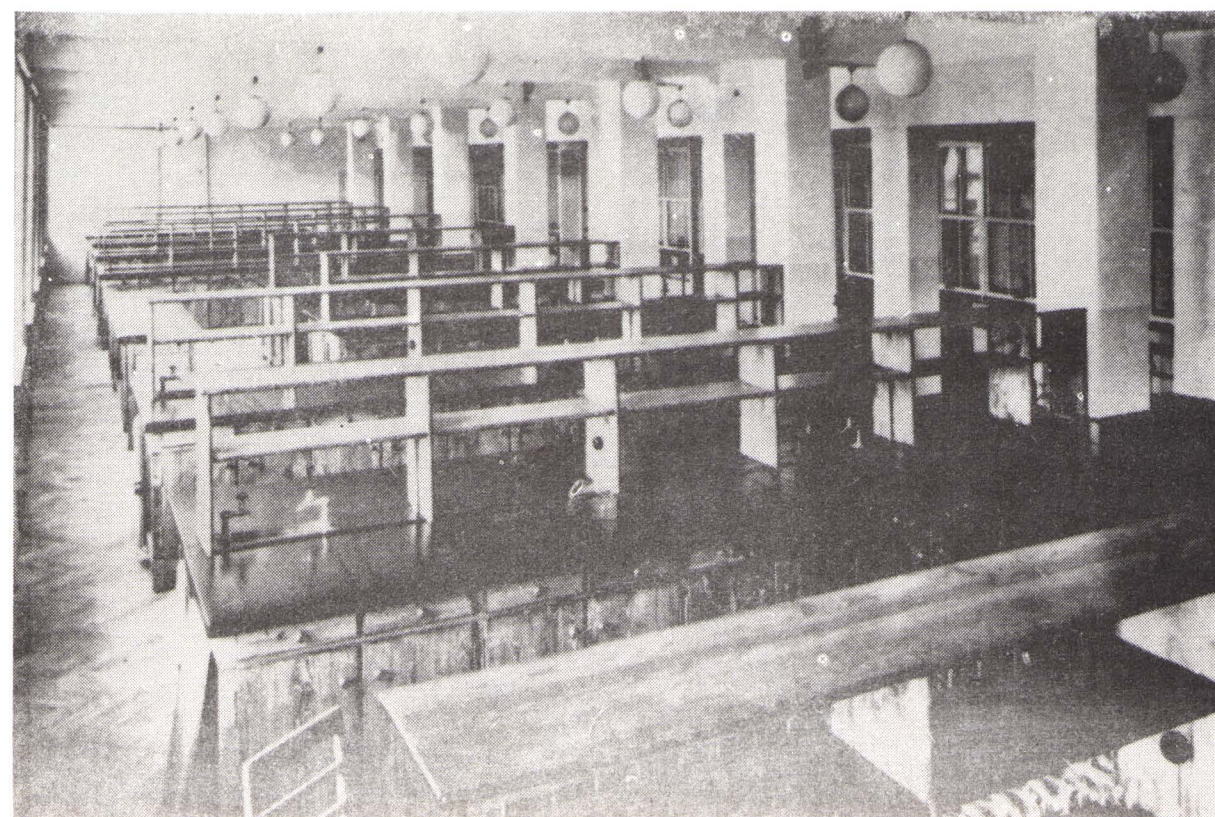
Rozpoczął się okres rozkwitu Wydziału Włókienniczego – czwartego z kolei wydziału Politechniki Łódzkiej. Podjęto przygotowania do budowy własnego gmachu przy ul. Żeromskiego.

Maszyny włókiennicze – dary przemysłu dla PŁ

Gmach Wydziału Chemicznego – wygląd obecny

Laboratorium chemiczne w części zachodniej gmachu Wydziału Chemicznego – 1947 r.

Biblioteka „profesorska” w części zachodniej budynku Wydziału Chemicznego – 1947 r.

Wydział Chemiczny, zgodnie z planami Rektora, miał objąć w posiadanie duży gmach pofabryczny położony centralnie, prostopadle do ul. Żeromskiego i Gdańskiej. Budynek miał również pomieścić Rektorat, Dziekanaty, Sekretariat i Kwesturę i wymagał, zgodnie z projektem, znacznych przeróbek oraz wybudowania zupełnie nowego „elementu” środkowego z filarami.

Prace budowlane prowadzono etapami tak, że część zachodnią oddano do użytkowania już w trzecim roku istnienia Politechniki – pozostawiając budowę „elementu” środkowego i części wschodniej na rok następny.

Tymczasem władze uczelni i administracja urzędowały w dawnym pałacyku Scheiblera, mieszczącym się przy Rynku Wodnym (Placu Zwycięstwa).

Realizując plany przerwane wybuchem II wojny światowej prof. Stefanowski powołał do życia przemysłowy Instytut Techniki Ciepłej, udzielając mu gościnności na terenie budującej się i budzącej do życia Politechniki Łódzkiej.

Oficjalne objęcie patronatu nad Instytutem Techniki Ciepłej przez Ministerstwo Przemysłu Ciężkiego nastąpiło w 1948 r., a bezpośrednim zwierzchnikiem stał się Główny Instytut Mechaniki. W tym też czasie prof. Stefanowski otrzymał nominację na przewodniczącego Komitetu Naukowego ITC.

Gmach Wydziału Chemicznego w trakcie budowy –
1947 r.

Dr inż., dr h.c. BOHDAN STEFANOWSKI
Profesor Politechniki Warszawskiej

JAK POWSTAŁ INSTYTUT TECHNIKI CIEPLNEJ

W 1945—1946 r. kiedy powstała Politechnika Łódzka, przed jej organizatorami zostały postawione cele dydaktyczne, przygotowanie sal wykładowych, kreślarni, laboratoriów oraz odpowiedni dobór sił naukowych. W związku z tym należało stworzyć odpowiednie warunki do pracy naukowej w ogóle, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień cieplnych.

Ze względu na brak zakładów, mogących się podjąć wykonania przyrządów oraz maszyn potrzebnych do rozpoczęcia pracy dydaktycznej, zadanie organizatorów było bardzo trudne; jeszcze gorzej przedstawiała się sytuacja w dziedzinie organizacji prac naukowych w zakresie techniki cieplnej.

Odcieci od obcej literatury technicznej przez szereg lat wojny, nie wiedzieliśmy, a domyślaliśmy się raczej, jakie zadania mają przed sobą aktualnie pracownice naukowe poza granicami Kraju i dlatego trudno nam było nawiązać do tych prac.

Wydawało się nam, że duży problem w małej skali będziemy mogli próbować rozwiązać, mianowicie przestudiować parę zadań, opierając się na jedynym cennym elemencie jaki mieliśmy, tj. na ludziach, entuzjastach nauki.

Do jednego z zadań należało bliższe zapoznanie się z przewodnictwem cieplnym, specjalnie materiałów ciepłochronnych o budowie włóknistej. Udało się stworzyć aparaturę, a wynikiem tego była praca doktorska wykonana przez mgr inż. Ryszarda Szymanika.

Drugi problem stanowiła sprawa zapoznania się z zagadnieniami klimatyzacji, wiążącymi się z włókiennictwem. I tu również znaleźliśmy utalentowaną pracowniczkę w osobie mgr inż. Wiktorii Morozowskiej, która w wielkim trudzie zdołała wyposażyć odpowiednio stoisko i rozpocząć pracę.

Wreszcie trzeci problem nasuwały nowe, nie tylko dla nas, studia nad elementami turbiny gazowej; do tej pracy stanął dr Kazimierz Szałwiński.

Działalność została zapoczątkowana, ale jej rozpoczęcie było łatwiejsze, niż podtrzymanie właściwego tempa pracy ze względu na konieczne wydatki rzeczowe i personalne.

W tym czasie Centralny Zarząd Przemysłu Maszynowego reprezentowany przez jego wicedyrektora prof. Ignacego Bracha, w zrozumieniu potrzeby istnienia placówki naukowo-badawczej wyraził zgodę na jej przejęcie, gdyż możliwości finansowe Politechniki nie pozwalały na należyty jej rozwój.

Tak powstał Instytut Techniki Ciepłej, który obecnie obchodzi dziesięciolecie swego powstania, dziesięciolecie swego rozwoju i formowania swego charakteru. Instytut ten stosownie do potrzeb życia przemysłowego obsługuje je skutecznie, nie przerywając prac nowych na podłożu naukowym, nie tylko więc rozwiązując bieżące problemy, ale nastawiając swój personel do pracy nad podstawowymi zagadnieniami naukowymi.

GŁÓWNY INSTYTUT MECHANIKI

DI
miz

Główny Instytut Mechaniki, Warszawa, ul. Duchnicka 3

Instytut Techniki
Ciepłej

Łódź
ul. Żwirki 36

to pismo: znak

z dnia

Nazw znak

Warszawa

15/06/50

15.IX.1950r.

iprawo: Komitetu Naukowego.

Dyrekcja Głównego Instytutu Mechaniki przesyła pismo Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego powołujące Ob.prof. Stefanowskiego Bohdana na przewodniczącego Komitetu Naukowego Instytutu Techniki Ciepłej, oraz pisma dla: inż. Uklańskiego Aleksandra, inż. Rostkowskiego Stanisława, inż. Sągryńskiego Eugeniusza powołujące na członków Komitetu Naukowego, z prośbą o potwierdzenie odbioru przez w/wy. na odpisach pism.
Nadmieniamy że termin zwołanego zebrania należy ustalić we własnym zakresie zawiadamiając Dyrekcję G.I.M. o terminie.
Równocześnie prosimy o podanie adresów członków Komitetu Naukowego.
Członkowie Komitetu Naukowego otrzymają rekompensatę za udział w posiedzeniach w/g norm ustalonych przez P.K.P.G.

z załączniki.

NACZELNIK DYREKTOR

Int. Ignacy Brech

16.5.50.

2582

20

Telefony:
8-78-81

Adres telegraficzny:
GIM Warszawa

R-ki bankowe
PKO. 1-7840

Ob.prof. Bohdan STEFANOWSKI

K.IV/3376/50 pt.

28.VIII.50

Powołuję Obywatela na Przewodniczącego Komitetu Naukowego Instytutu Techniki Ciepłej w Łodzi, wchodzącego w skład Głównego Instytutu Mechaniki.

CIERO NIK MINISTERSTWA
PODSEKRETARZ STANU

J

Ob.prof. Stefanowski Bohdan
inż. Rostkowski Stanisław
inż. Sągryński Eugeniusz

Stefanowski

11-IX-50

Warszawa, dnia 14.XI.1950 r.

PROTOKÓŁ

1-go posiedzenia Komitetu Naukowego Instytutu Techniki Ciepłej G.I.M.

w dniu 27.X.1950 r.

Obeeni: 1) Dyr. Augustyniak Eugeniusz
2) " Bruch Ignacy
3) Ob. Kuesamer Wacław - Kierownik Działu Koordynacji i Planowania
4) " Rygowski Wacław
5) Prof. Stefanowski Bohdan
6) " Uklański Aleksander
7) Dyr. Wakulski Marian

Ob. Dyr. Eugeniusz Zadrzyński, nieobecny na posiedzeniu, po zapoznaniu się z treścią obrad, protokół niniejszy podpisał.

- 1) Przewodniczący zajął posiedzenie, witając zebranych i zapoznał ich ze statutowym zakresem działalności Komitetu.
- 2) Na wniosek przewodniczącego wybrano jako zastępcę przewodniczącego, Ob. Dyr. inż. Eugeniusza Zadrzyńskiego.
- 3) Po dyskusji w sprawie działalności działu ekspertyz I.T.C. w Warszawie Komitet uznał za wskazane dalsze istnienie tej placówki z tym, że rozwój jej należy pozostawić biegowi czasu.
- 4) Dyr. Wakulski poruszył zagadnienie dalszego rozwoju Instytutu. Na uwagę Dyr. Augustyniaka odnośnie niejasności sformułowania zadania Instytutu w jego statucie uznano, że zagadnienia „opalenia” obejmują zagadnienia energetyczno-ciepłe.
- 5) Na podstawie referatu Dyr. Augustyniaka przedyskutowano zagadnienia objęte planem pracy I.T.C. Z uwagi na wyczerpanie kredytów i etatów osobowych postanowiono pozostawić w planie pracy I.T.C. na rok 1951 tylko tematy bądź pilne z uwagi na terminy slocad, bądź też już rozpoczęte i zasznurowane, bądź wreszcie tematy oryginalne o znaczeniu pomocniczym dla prac wykonywanych lub planowanych w przyszłości.
Postanowiono zatem określić tematy Nr.Nr. (wg. pierwotnego planu) 14, 25/II, 29, 39, 44, 48, 55, 57, 58, tematy 46, 70, 71, 72 - wyłączyć do czasu uzgodnienia między właściwymi działami I.T.C., tematy 65, 66, 67, 68 - wyłączyć do czasu zorganizowania działu chłodniczego.
Z braku odpowiednio kwalifikowanego personelu i aparatury uznano niemożność podjęcia się przez I.T.C. zgłoszonych przez przemysł tematów, objętych Nr.Nr. 43, 56, 64 oraz zagadnienia paliw „twardych”. Uznano natomiast potrzebę podjęcia się prac z dziedziny badań ciepłych płynów grzewczych i emalierkich oraz instalacji kotłowych.
- 6) Z uwagi na liczbę i wagę tematów z dziedziny chłodnictwa Komitet uznał konieczność zorganizowania działu chłodniczego w I.T.C.
- 7) Odnośnie grupy tematów z dziedziny maszyn wirnikowych ciepłych płynów po dyskusji skoncentrowanie prac Zakładu. Ciepłych maszyn wirnikowych I.T.C. przy Politechnice Gdańskiej, przy zachowaniu etatów I.T.C., na zagadnienie z dziedziny turbin parowych, ważnych dla wykonania planu 6-letniego produkcji turbin parowych w Zakładach Mechanicznych im. Gen. Karola Świerczewskiego w Elblągu.
- 8) wobec braku samodzielnych pracowników i konieczności terminowego wykonywania planów Komitet zwracał uwagę na przestrzeganie zasady, aby te same tematy nie były opracowywane równolegle w różnych działach Instytutu.

Stefanowski *Zadrzyński* *Wakulski*

Karykatura prof. B. Stefanowskiego, wykonana przez J. Zarubę podczas zebrania organizacyjnego ITC

PROFESOR dr inż. BOHDAN STEFANOWSKI

we wspomnieniach pracowników łódzkiego Instytutu Techniki Ciepłej

Mija 100 lat od urodzin drogiego naszej pamięci Profesora dr inż. Bohdana Stefanowskiego, wychowawcy wielu pokoleń inżynierów energetyków, wspaniałego pedagoga, uczonego o bogatym dorobku naukowym, żarliwego patrioty, a przede wszystkim wielkiego przyjaciela młodzieży akademickiej, której kształceniem poświęcił się z ogromnym zaangażowaniem.

Był pierwszym rektorem Politechniki Łódzkiej, którą budował od podstaw razem z gronem oddanych Mu pracowników, urzeczonych Jego twórczym młodzieżowym entuzjazmem. Był wybitnym naukowcem-specjalistą w dziedzinie termodynamiki technicznej i zagadnień pokrewnych a jednocześnie człowiekiem skromnym i życzliwym, co zjednywało Mu ogólny szacunek i sympatię nie tylko środowiska naukowego.

Budować i tworzyć lepsze życie – oto hasło, któremu hołdował Profesor i które na niwie naukowo-technicznej konsekwentnie realizował, angażując w podejmowane przedsięwzięcia całą swą wiedzę i niepospolity talent organizatorski.

Była to niełatwa praca, zwłaszcza w pierwszych latach powojennych, kiedy gospodarka narodowa dźwigała się z ruin i zniszczeń. W tym właśnie okresie z inicjatywy Profesora powołany został do życia w 1948 r. Instytut Techniki Ciepłej w Łodzi jako placówka naukowo-badawcza, mająca za zadanie współuczestniczyć w zaspokajaniu bieżących i perspektywicznych potrzeb przemysłu w dziedzinie budowy i eksploatacji maszyn i urządzeń cieplnych.

Za sprawą Profesora wyłoniono spośród kadry naukowej Politechniki Łódzkiej zespół pracowników stanowiący załączek naszego Instytutu. Sam Profesor stanął na czele Komitetu Naukowego ITC i stał się głównym inspiratorem jego pierwszych prac.

Instytut rozwijał się dynamicznie zasilany kadrą, której trzon stanowili wychowankowie Profesora.

W 1948 r. Profesor przeniósł się z Łodzi do Politechniki Warszawskiej, ale łącząca nas więź nie została przerwana. Jeszcze przez wiele lat spotykaliśmy się na licznych konferencjach i sympozjach naukowych, a Profesor

z dużym zainteresowaniem śledził rozwój ITC, udzielał nam rad i konsultacji, opiniował szereg naszych prac.

Po przejściu na emeryturę był nadal aktywny na miarę swych sił i możliwości.

Jeszcze przed dziesięcioma laty – wspierał się wówczas na lasce – niektórzy z nas spotykali Go idącego wolno ulicami Warszawy. Poznawał ludzi z którymi niegdyś miewał kontakty, odtwarzał sytuacje, w jakich się z nimi spotykał lub współpracował. Zachował doskonałą pamięć, chociaż nie zawsze kojarzył nazwiska. Spotkania te i rozmowy były życzliwe i serdeczne a rozmówcę ogarniało wzruszenie, gdy Profesor pytał o różne szczegóły nie tylko zawodowe lecz również o sprawy prywatne, kłopoty rodzinne i zdrowie.

Już od paru lat nie spotykamy naszego sędziwego Profesora. Nie ma Go wśród nas. Starsze pokolenie pracowników ITC – ludzie, którzy mieli bezpośrednie kontakty lub współpracowali z Profesorem, zachowają o Nim pamięć zawsze żywą i serdeczną, młodszy przejmą tę pamięć z rozmów i opowiadań i przekażą następny, aby przetrwała jak legenda.

Niemalý udział miał prof. Stefanowski również w organizacji Naukowo-Badawczego Instytutu Włókiennictwa, aktualnie Instytutu Włókiennictwa. W zachowanym dokumencie czytamy:

A. RADA NAUKOWA

1. POWSTANIE RADY

Na posiedzeniu Rady Naukowej Centralnego Biura Technicznego Zjednoczenia Przemysłu Budowy Maszyn w dniu 1 lutego 1947 r. przedstawiciele Władz Państwowych – wiceminister inż. mgr H. Golański i naczelny dyrektor Centralnego Zarządu Przemysłu Włókienniczego W. Wende – poddali projekt przekształcenia się Rady na Naukową Radę przy Naukowo-Badawczym Instytucie Włókiennictwa, prosząc rektora prof. inż. B. Stefanowskiego o zatrzymanie stanowiska przewodniczącego.

Po przyjęciu przez Przewodniczącego i Radę wysuniętego wniosku zebranie zostało uznane przez obecnych za organizacyjne posiedzenie Rady Naukowej przy Naukowo-Badawczym Instytucie Włókiennictwa.

2. DZIAŁALNOŚĆ RADY

Tymczasowe Prezydium Rady na kolejnych zebraniach organizacyjnych w dniach 26 lutego i 4 marca 1947 r. opracowało statut Rady i wykonało prace przygotowawcze do pierwszego zebrania plenarnego zwołanego na dzień 11 kwietnia 1947 r.

Na posiedzeniu tym został uchwalony statut Rady oraz dokonano dodatkowych wyborów zastępcy przewodniczącego i sekretarza, ustalając następujący skład Prezydium: przewodniczący – prof. dr inż. B. Stefanowski, zastępca – inż. mgr G. Landkof, sekretarz – prof. dr inż. J. Dowkontt.

Prezydium Rady w przeciągu lat 1947 i 1948 odbyło czternaście protokolowanych posiedzeń. W zmniejszonym składzie obradowała Rada w dniach 13.9. i 16.12.47 r. Zwołano dwa plenarne posiedzenia.

Krystalizowanie się organizacji Instytutu najlepiej opisuje wydrukowane Sprawozdanie z działalności Naukowo-Badawczego Instytutu Włókiennictwa za rok 1947. Dokument ten świadczy o dużym i ważkim wkładzie prof. B. Stefanowskiego w dzieło powstawania Instytutu Włókiennictwa.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI NAUKOWO-BADAWCZEGO INSTYTUTU WŁÓKIENNICZEGO ZA ROK 1947

Naukowo-Badawczy Instytut Włókiennictwa powołany został zarządzeniem Generalnego Dyrektora Centralnego Zarządu Przemysłu Włókienniczego z dnia 7 września 1945 r.

W roku ubiegłym, będącym początkiem rzeczywistej realizacji Instytutu, za cel postawiono stworzenie placówki naukowo-doświadczałnej, mogącej zaspokoić wszelkie potrzeby naszego przemysłu włókienniczego w zakresie prac badawczych – placówki, która opierając się na najnowszych zdobyczach wiedzy, stałaby się głównym czynnikiem prowadzącym do osiągnięcia w najkrótszym czasie racjonalizacji i postępu przemysłu.

Z tego też względu, wyzyskując badania nad organizacją Instytutów za granicą, a w szczególności w Związku Radzieckim i w Anglii, co zostało umożliwione dzięki pobytowi Dyrekcji Instytutu w wymienionych krajach w roku ubiegłym, stworzono w Instytucie Włókiennictwa następujące działy:

- I. Dział Włókien Naturalnych;
- II. Dział Włókien Sztucznych i Syntetycznych;
- III. Dział Dziewiarstwa i Konfekcji;
- IV. Dział Ogólny.

Sprawy administracyjne i gospodarcze załatwia wspólnie dla wszystkich działów kierownictwo administracyjne.

Organami Instytutu są:

- I. Rada Naukowa;
- II. Dyrekcja.

R a d a N a u k o w a składa się z 11 członków, przedstawicieli świata naukowego i przemysłu włókienniczego, powołanych przez Generalnego Dyrektora Centralnego Zarządu Przemysłu Włókienniczego.

Głównym zadaniem Rady Naukowej jest rozpatrywanie i zatwierdzanie programu pracy badawczo-naukowej i rocznego sprawozdania Dyrekcji Instytutu. Dla ułatwienia wykonania tych zadań Rada Naukowa wyłoniła trójosobowe Prezydium, złożone z Przewodniczącego, Zastępcy Przewodniczącego i Generalnego Sekretarza Rady.

W roku sprawozdawczym Prezydium Rady Naukowej stanowili:

- 1) Przewodniczący Rady Naukowej:
Prof. dr inż. Bohdan Stefanowski,
JM Rektor Politechniki Łódzkiej.
- 2) Zastępca Przewodniczącego:
Inż. Grzegorz Landkof,
Naczelny Dyrektor Zjednoczenia Budowy Maszyn Włókienniczych.
- 3) Sekretarz Generalny Rady Naukowej:
Dr inż. Jerzy Dowkontt,
Prof. Politechniki Łódzkiej.

Członkami Rady Naukowej byli:

- 4) Prof. dr Osman Achmatowicz,
Proroktor Politechniki Łódzkiej.
- 5) Inż. Władysław Bratkowski,
Prof. Politechniki Łódzkiej.
- 6) Dr Janusz Jagmin,
Prof. Uniwersytetu Poznańskiego.
- 7) Paweł Prindisz,
Dyrektor Techniczny Państwowych Zakładów Przemysłu Bawełnianego Nr 1 w Łodzi.
- 8) Prof. dr inż. Jerzy Suszko,
Dziekan Wydziału Matematyczno - Przyrodniczego Uniwersytetu Poznańskiego.
- 9) Prof. dr inż. Marian Świderek,
Dyrektor Instytutu Przemysłu Chemicznego w Warszawie.
- 10) Dr inż. Jerzy Urbański,
Prof. Politechniki Warszawskiej, Dziekan Wydziału Chemicznego.
- 11) Walenty Wende,
Generalny Dyrektor Centralnego Zarządu Przemysłu Włókienniczego.

Zadaniem Dyrekcji Instytutu jest koordynowanie prac poszczególnych działów Instytutu w zakresie badawczym i administracyjnym. W roku sprawozdawczym Dyrektorem Instytutu był inż. Mieczysław Klimek, pierwszym jego zastępcą inż. Tadeusz Żyliński, zastępcą do spraw administracyjnych Edward Borzęcki.

Instytut Papiernictwa – zapoczątkowała także myśl prof. Stefanowskiego. Z korespondencji do znanego specjalisty z dziedziny papiernictwa Józefa Łapińskiego wynika, że Rektor PŁ podjął decyzję zorganizowania w uczelni Instytutu Papiernictwa już w grudniu 1945-r. Działania Rektora, zmierzające do uruchomienia „Papiernictwa”

w Łodzi nie dały na siebie długo czekać. Już w 1946 r. w Przeglądzie Papierniczym ukazała się wzmianka o pierwszych sukcesach.*

Organizację tego działu powierzył Rektor Józefowi Łapińskiemu. I w tym przypadku podjął, jak zwykle, trafną decyzję.

* Przegląd Papierniczy R 1946.

W wyniku tych pierwszych inicjatyw wyrósł obecny Instytut Papiernictwa i Maszyn Papierniczych – dziś potężna część Politechniki Łódzkiej.

Aktualnie Instytut Papiernictwa i Maszyn Papierniczych jest gospodarzem nowego pawilonu o łącznej powierzchni około 10 tys. m².

POLITECHNIKA ŁÓDZKA
ŁÓDŹ, dnia 13/XII. 1945 r.
Plac Zawiszy 7
Tel. 174-57

L. Dz. 1428/45

Szanowny Panie Dyrektorze !

Szukałem długo wiadomości o losach Pana, mówiono coś o Krakowie, dopiero Dyr. Karpiński poinformował mnie, że Pan wrócił na dawne swe miejsce pracy.

Powód, dla którego list ten piszę, nie jest tylko natury uczuciowej, dyktowany chęcią dowiedzenia się czegoś o Panu, ale interesem, zresztą publicznym.

Politechnika Łódzka, która od października br. jest już czynna na wszystkich semestrach wydziałów Mechanicznego, Elektrycznego i Chemicznego, ma Oddział Włókienniczy, do którego chcielibyśmy przyłączyć grupę papierniczą, by choć w części zaspokoić brak młodych inżynierów z tej branży. Wyobrażam sobie, że pewne wykłady z dziedziny mechanicznej, cieplnej i elektrycznej byłyby dla całego oddziału wspólne, natomiast zamiast włókiennictwa byłoby papiernictwo, traktowane niezależnie z punktu widzenia mechanicznego i chemicznego /celuloza/, a wszystko poparte pracą laboratoryjną.

Otóż w związku z tym zwracam się do Pana z prośbą o pomoc, mianowicie, czy nie objąłby Pan wykładów papiernictwa, a jednocześnie współdziałał przy organizowaniu Instytutu Papierniczego z natury rzeczy przy Politechnice.

Nie byłoby to związane z koniecznością stałej obecności Pana w Łodzi; mógłby Pan doskonale swe zadanie spełnić, dojeżdżając na dwa dni w tygodniu przy niedzielnym zdanieniu moim, do zrealizowania.

Mówiłem o tym z Ministrem Golańskim, który myśl moją zaprobował.

Licząc na, w zasadzie, pomyślną odpowiedź Pana i przyjazd do Łodzi, by ustnie sprawę całą omówić, składam serdeczne pozdrowienia i wyrazy szacunku

J. Stefanowski

Dr inż. BONDAN STEFANOWSKI
Profesor Politechniki Warszawskiej

Warszawa, dn. 11 maja 1953 r.
ul. Nowowiejska 22
Tel. 613-25

Szanowny Panie Profesorze i Kolego!

Z niezwykle przyjemnością odczytałem tytuł i nazwisko Pana na uprzejmie przysłanej mi książce.

Myślą moją było stworzyć nieistniejące dotąd gdzieś indziej ośrodki pracy naukowej i dydaktycznej w dziedzinie włókiennictwa i papiernictwa.

Nadesłana mi książka Pana i zapowiedź opracowywania dalszych tomów z dziedziny już konstrukcji maszyn papierniczych – wskazuje, że myśl moja jest realizowana, co napełnia mnie wielkim zadowoleniem wewnętrznym.

Książkę przejrzałem i odniosłem wrażenie, że w tej ciasnej a ważnej dziedzinie przemysłu papierniczego dał Pan podręcznik, który całkowicie zaspokoi potrzeby pracowników tego działu.

Jeżeli, jak Pan pisze, choć w małym stopniu przyczyniłem się pośrednio do tego, tym mi przyjemniej było zobaczyć wynik Pana pracy i dowiedzieć się o zamierzeniach dalszych.

Z całego serca winszuję Panu tego i życzę, by trudniejsze bo obszerniejsze i nieco inne zadanie, nad którym Pan pracuje, było rozwiązane równie dobrze i w krótkim terminie.

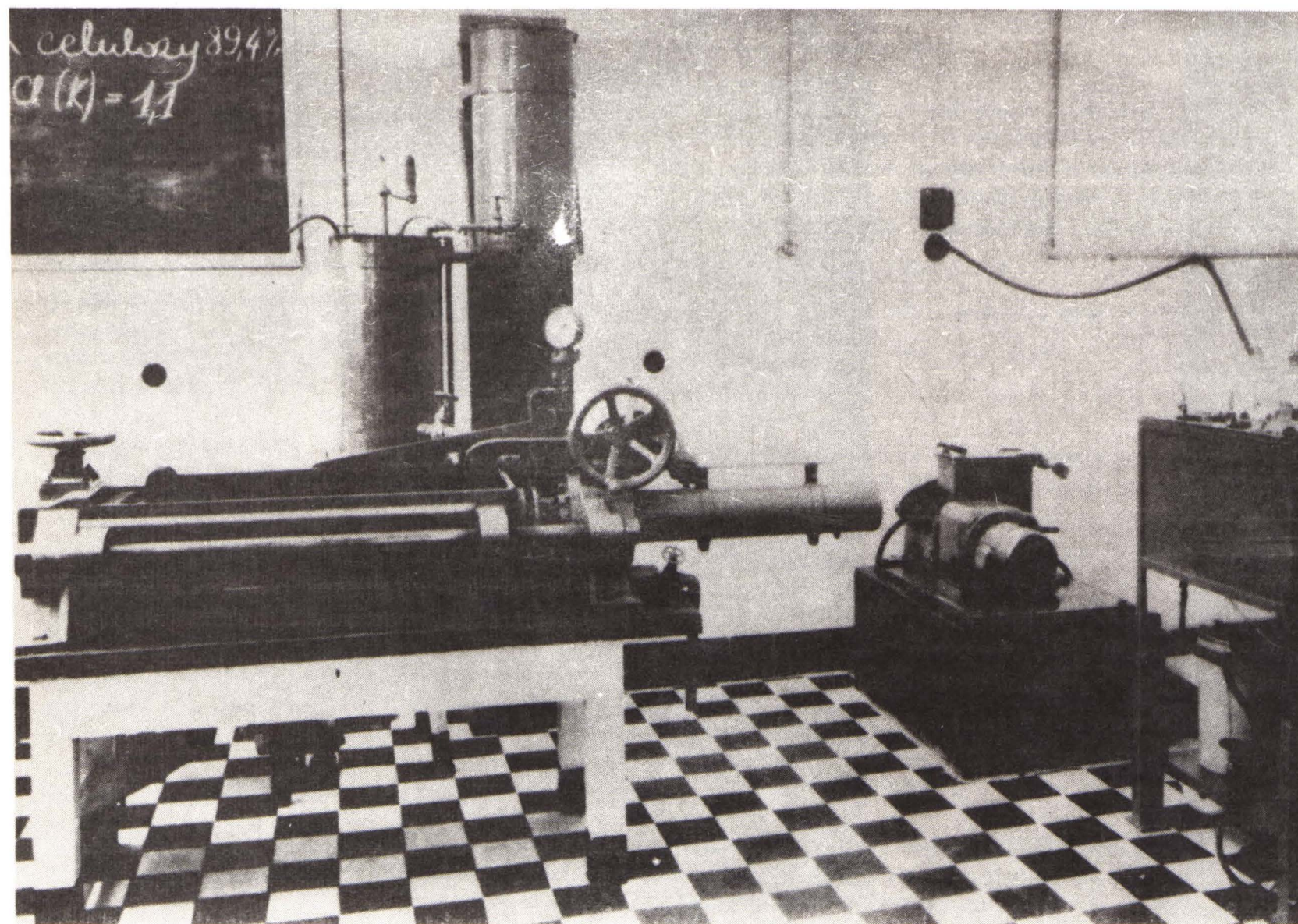
Śląc serdeczne pozdrowienia, przesyłam koleżeńskie uściski dioni od

B. Stefanowski

W jedynym w Polsce uczelnianym instytucie tego typu wykonuje się badania o charakterze podstawowym i stosowanym, dotyczące bazy surowcowej i doskonalenia procesów technologicznych w przemyśle celulozowo-papierniczym, a także konstrukcji maszyn i urządzeń dla przemysłu celulozowo-papierniczego, płyt drewnopochod-

nych przetwórstwa papierniczego i poligraficznego.

Obecnie w Instytucie jest zatrudnionych trzech profesorów, sześciu docentów, kilkunastu starszych wykładowców i adiunktów, a także liczne grono pracowników inżynieryjno-technicznych.

Fragment Laboratorium Instytutu Papiernictwa PŁ – 1947/48 r.

KRONIKA*

MILION ZŁOTYCH DLA POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ.

Dyrektor Naczelny C. Z. P. P. inż. Pisanecki wręczył Rektorowi Politechniki Łódzkiej prof. Stefanowskiemu czek na 1 milion złotych.

Subsydium C. Z. P. P. przyczyni się niewątpliwie do rychlejszego powstania na terenie Politechniki ośrodka pracy naukowej i dydaktycznej w dziedzinie papiernictwa.

OTWARCIE II-go KURSU MISTRZÓW PAPIERNICZYCH.

Dnia 25 b. m. nastąpiło w Łodzi otwarcie półrocznego kursu mistrzów papierniczych dla robotników zatrudnionych w przemyśle papierniczym. Uczestnicy kursu w liczbie dwudziestu kilku przybyli w większej części z fabryk znajdujących się na terenach zachodnich. Bogaci zdobytą wiedzą i doświadczeniem wrócą do swoich zakładów pracy, by zająć stanowiska, które ciągle jeszcze z braku odpowiednio kwalifikowanych sił polskich dzierżą Niemcy.

Uruchomienie kursu w Łodzi, ważne ze względu na obecność na miejscu wykładowców – specjalistów spośród pracowników Centralnego Zarządu Przemysłu Papierniczego stało się możliwe dzięki poparciu okazanemu przez Wydział Szkolnictwa Zawodowego Ministerstwa Przemysłu. Delegatura Łódzka tegoż wydziału zapewniła mianowicie uczestnikom kursu odpowiednią ilość miejsc w świeżo zorganizowanej bursie przy ul. Kilińskiego 24.

WYKŁADY PAPIERNICTWA NA POLITECHNICIE ŁÓDZKIEJ.

Dnia 21 marca b. r. inż. Henryk Karpiński Dyrektor Północnego Zjednoczenia Przemysłu Celulozowo-Papierniczego rozpoczął wykłady technologii papiernictwa na wydziale mechanicznym Politechniki Łódzkiej.

Program oddziału papierniczego wydziału mechanicznego tejże Politechniki przewiduje wprowadzenie wykładów szeregu dalszych przedmiotów związanych z papiernictwem.

* Przegląd Papierniczy R 1946.

W drugiej połowie 1945 r. rozpoczęło swą działalność Ogólnopolskie Towarzystwo Techniczne, a w początkach następnego postanowiono powołać komitet organizacyjny sekcji branżowej SIMP w składzie: prof. B. Stefanowski, prof. J. Dowkontt, prof. W. Korewa.

Jesienią 1946 r. odbyło się zebranie organizacyjne i nastąpiło powołanie do życia SIMP z siedzibą przy ul. Piotrkowskiej 102. O dużym zaangażowaniu prof. Stefanowskiego i Jego współpracowników z uczelni w prace Stowarzyszenia świadczy wzmianka umieszczona w Kronice PŁ 1946/47 r.

„Jak bliskim stał się stosunek świata technicznego Łodzi do swej Uczelni niech służy jako ilustracja, fakt zaofiarowania przez byłe Ogólnopolskie Towarzystwo Techniczne i Oddział Łódzki Naczelnej Organizacji Technicznej łańcucha rektorskiego jako symbolu więzi pomiędzy społeczeństwem technicznym Łodzi i Politechniką Łódzką.”

W przyszłości nasz Rektor otrzyma na XI Walnym Zjeździe Delegatów SIMP w 1955 r. pierwsze po wojnie honorowe członkostwo.

Pomimo rozlicznych zajęć prof. Stefanowski znalazł czas, by napisać syntetyczny i przystępny podręcznik z zakresu termodynamiki p.t. „Podstawy techniki cieplnej”,* który umożliwił studentom lepsze przygotowanie się do trudnego na ogół egzaminu. O celowości i potrzebie napisania tego podręcznika świadczy fakt, że „Podstawy techniki cieplnej”, uzupełniane i poprawiane, doczekały się siedmiu wydań (ostatnie pośmiertne – VII, ukazało się w 1977 r.).

* Bohdan Stefanowski: Podstawy techniki cieplnej. Trzaska, Evert i Michalski, Warszawa 1947.

Rektor znalazł również czas, by wyszukać i uzyskać gospodarstwo rolne Puczniew–Mianów nad Nerem w okolicach Lutomska, w celu stworzenia tam Zakładu Doświadczalnego dla Wydziału Włókienniczego. Puczniew–Mianów stał się również bardzo pożyteczny w ogólnej gospodarce uczelni.

Profesor Stefanowski specjalną troską i ojcowską opieką otaczał młodzież. Był doskonałym wychowawcą i dydaktykiem. Znajdował zawsze czas, by być wśród swoich studentów nie tylko podczas zajęć i spotkań oficjalnych; dlatego też młodzież aktywnie pomagała w pracy swemu Profesorowi. Przysłowiowym „oczkiem w głowie” Rektora stały się takie organizacje społeczne, jak: Bratnia Pomoc Studentów Politechniki Łódzkiej oraz koła naukowe, a szczególnie prężnie działające Koło Mechaników. Bratnia Pomoc wydawała obszerny, o atrakcyjnej tematyce Biuletyn Informacyjny.

„Chcąc zbliżyć do siebie młodzież, często pochodzącą z różnych okolic Polski i związać ją zewnątrznie ze sobą, zaprojektowałem w porozumieniu z przedstawicielami młodzieży – czapki, koloru Politechniki, więc malinowy z szarym otokiem, gdyż takie tylko materiały były osiągalne w tym jeszcze prawie wojennym okresie, a poza tym została zaprojektowana odznaka Politechniki Łódzkiej przez mego syna Adama tak dla studentów do wpięcia w ubranie i czapkę, jak i dla Uczelni do dokumentów, co się utrzymało do dziś.”*

W atmosferze wytężonej do maksimum pracy nadeszła nieunikniona chwila powrotu prof. B. Stefanowskiego do Warszawy – do czekających Go tam nowych zadań w macierzystej Politechnice Warszawskiej.

* Prof. dr B. Stefanowski: Jak powstała Politechnika Łódzka 1945–1948. Warszawa 1964.

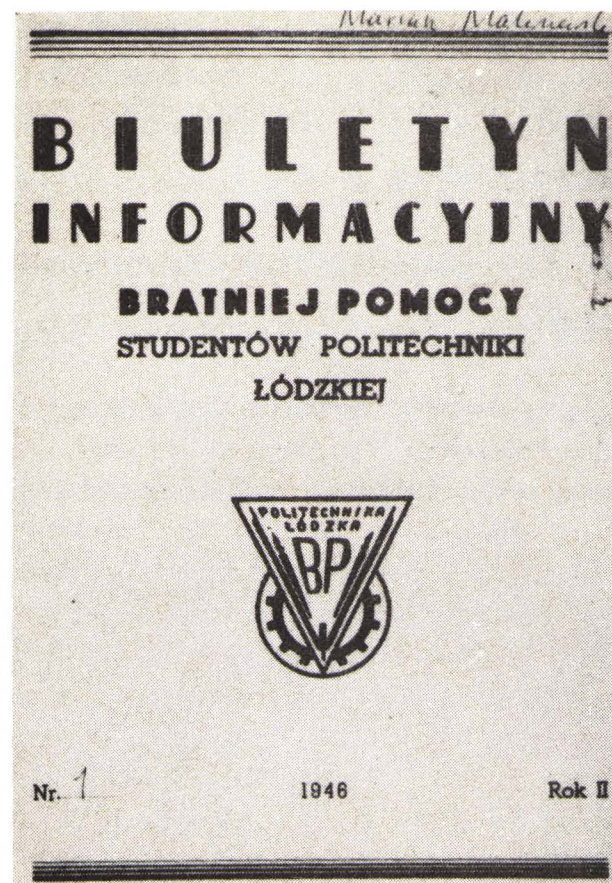
** Program wykładów i skład osobowy na rok akad. 1949/50, Politechnika Łódzka, Łódź 1949, s. 21.

W dniu 3 października 1948 r. odbyła się czwarta, kolejna inauguracja roku akademickiego 1948/49, podczas której z wielkim żalem żegnano pierwszego Rektora.

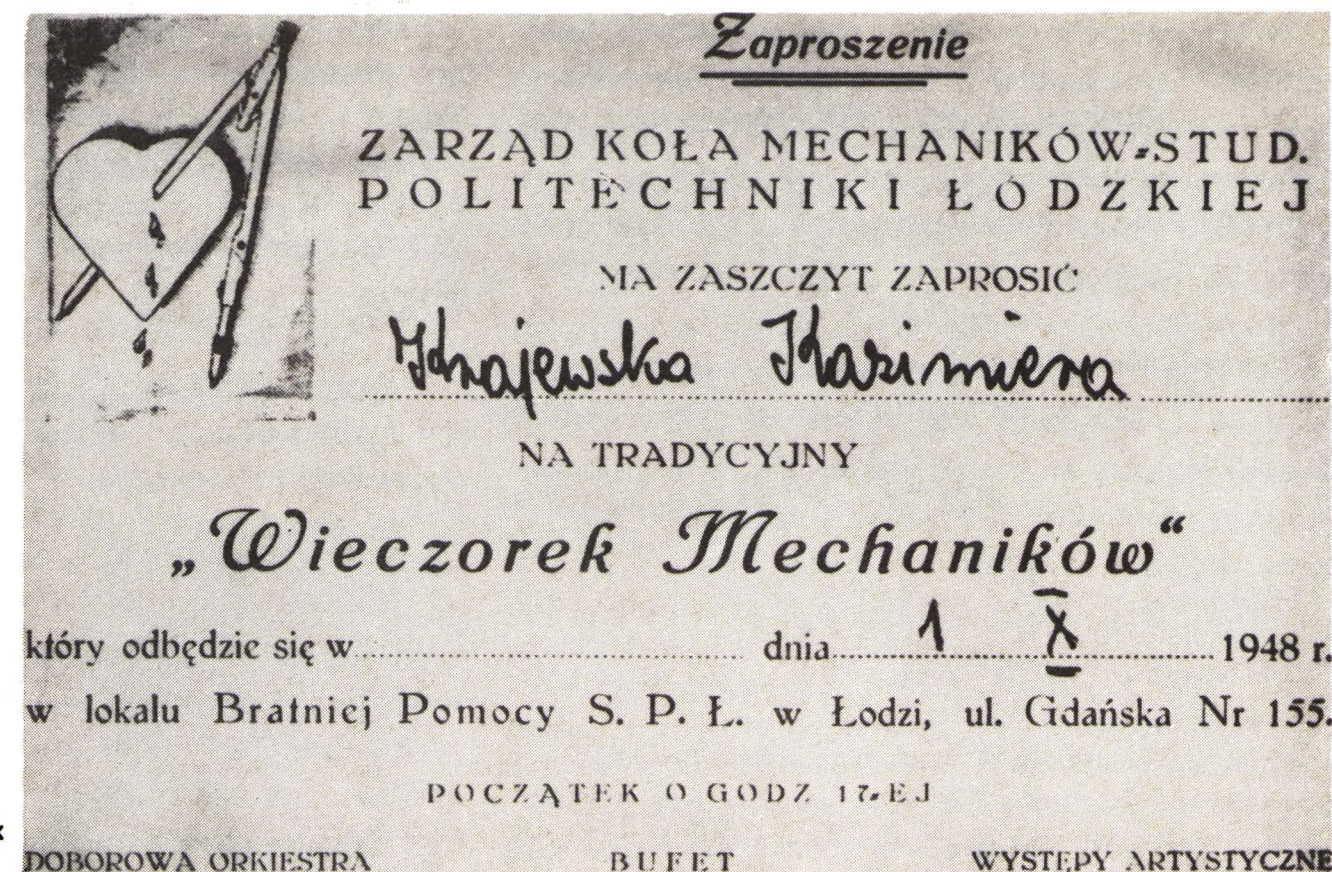
Kronikarz w programie na rok akademicki 1949/50** zapisał:

„W roku ubiegłym zanotować należy ważną zmianę na stanowisku Rektora Politechniki Łódzkiej: ustąpił prof. dr Bohdan Stefanowski, pierwszy Rektor i Budowniczy Łódzkiej Uczelni. Opuszczenie Politechniki Łódzkiej przez Rektora Stefanowskiego odczuwane jest z żalem przez wszystkich tych, którzy z Nim współpracowali w ciągu pierwszych lat istnienia Politechniki; zasługi pierwszego Rektora ocenił Senat Akademicki nadając Mu tytuł doktora nauk technicznych honoris causa; poza tym Rektor Stefanowski odznaczony został orderem Sztandaru Pracy oraz za zasługi przy utworzeniu Wydziału Włókienniczego – odznaką Przodownika Pracy Przemysłu Włókienniczego. Struktura organizacyjna Politechniki Łódzkiej tak już okrzepła, że pomimo ustąpienia Rektora Stefanowskiego, może ona śmiało i ufnie patrzeć w przyszłość, widząc przed sobą wyraźnie zaznaczone drogi rozwojowe.”

Wzruszające były chwile pożegnań, a przeżycia zebranych w X Audytorium Głównym na czwartej, pożegnalnej inauguracji należą do niezapomnianych. Młodzież akademicka podczas uroczystości wręczyła swemu Opiekunowi piękny dar w postaci oprawionego w skórę i metalowe okucia albumu o wymiarach 350×450 mm zawierającego stronę tytułową z dedykacją oraz 25 kart z ręcznie wykonanymi godłami Politechniki i napisami objaśniającymi oraz naklejonymi fotografiami. Obecnie album stanowi dokument dokonania tamtych trzech lat. Również miłym i charakterystycznym momentem było ofiarowanie przez firmę budującą gmachy przyszłej uczelni albumu z dokumentalnymi dzisiaj zdjęciami wnętrza i wyposażenia.

Karta tytułowa Biuletynu Informacyjnego Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej, nr 1, 1946 r.

Zaproszenie na wieczorek „Mechaników”

KOCHANA MŁODZIEŻY!

Gdy zamykacie rok Waszej działalności pewnym sprawozdaniem z tego, czego dokonaliście czy dokonać pragnęliście, i ja, w imieniu starszego pokolenia, które na Wasze wysiłki i zmagania się patrzy, również pragnę swój głos dorzucić.

Od razu jedno muszę podkreślić, że jakby nie wypadła ta ocena w Waszej własnej mierze jako wykonawców i realizatorów zamierzeń bratniackich czy w mierze tych, dla których ta praca była wykonywana, należy pamiętać, że praca Wasza zaczyna się na surowym jeszcze terenie, bez dobrych tradycji studenckich i w warunkach bardzo trudnych, po katastrofie wypadków wojennych na naszych ziemiach.

Wiem, że Młodzież liczy „siły na zamiary, a nie zamiar według sił”, że szereg Waszych kolegów, mimo ciężkich własnych warunków życia, oddało wiele czasu i wysiłku na

terenie pracy akademickiej, a jeżeli nie osiągnięto zamierzonych celów, nie zawsze jest to ich winą.

Jeżeli spojrzymy wstecz, a patrzeć będziemy bezstronnie, zauważyć musimy, że na terenie samopomocowym zrobiono już wiele. Z chaosu pierwszych miesięcy wyłania się już organizacja w miarę rozbudowana, która chce zaspokoić potrzeby studiującej młodzieży, a w znacznej mierze je zaspakaja.

Ktoś korzystający z bratniackich świadczeń nie zawsze może zdaje sobie sprawę, ile to trudu, myśli i czasu kosztuje realizacja tych świadczeń, a przecież ten ciężar dźwiga tylko garść Kolegów dla tysiąca innych. Dlatego apelowałbym do ogółu Młodzieży, by bez względu na te czy inne powody, które dotąd nie dały możliwości pracy w Bratniaku, stanęli do niej, pomagając swą pracą ciężkiej doli studenta, a jednocześnie tworząc atmosferę koleżeńskiego współżycia,

wiąząc nici wzajemnej przyjaźni w świadomości dla innych i przechodząc szkołę życia, która tak bardzo przyda się później.

Więzy przyjaźni, zadziergnięte na terenie współpracy akademickiej są trwalsze, może, od innych, bo są bezinteresowne, i wszechstronne, a stanowią w życiu wspomnienie, do którego się chętnie wraca, jako do czegoś dobrego i czystego.

Niech więc nie zabraknie rąk do pracy koleżeńskiej, niech wszystkie dziedziny pracy bratniackiej ożywią się intensywnym wysiłkiem, by w Rzeczypospolitej Akademickiej dobrze się działo, by nie było niedociągnięć i braków, ale wszystkie potrzeby były zaspokojone. W dużej mierze jest to w Waszym ręku.

Wobec zamknięcia okresu pracy chcę tu jako Rektor podziękować Zarządowi Bratniej Pomocy i Komisji Rewizyjnej za ich pracę, nie zawsze łatwą i często wykonywaną z uszczerbkiem spraw osobistych.

GŁÓWNY KOMITET WSPÓŁZAWODNICTWA PRACY
przez
ZARZĄDZIE GŁÓWNYM ZWIĄZU ZAWODOWEGO PRACOWNIKÓW PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO W POLSCE
 przyznaje
 ob. Prof. Dr
Bohdanowi STEFANOWSKIEMU
ODZNAKĘ
Przodownika Indywidualnego Współzawodnictwa Pracy
Przemysłu Włókienniczego
 za zajęcie I miejsca
 na przestrzeni lat 1945 - 1948 w współzawodnictwie o oddanie największych usług przemysłowi włókienniczemu.
 Łódź, dn. 11 czerwca 1949 r.

Bohdan Stefanowski
Własnoręcznie podpisany

Bohdan
PRZEWODNICZĄCY
 Gł. Kom. Współzaw. Pracy
 przy Zarządzie Gł. Zw. Zan.
 Przem. Włókienniczego

MINISTERSTWO OŚWIATY

Warszawa, dnia 20 kwietnia 1948 r.

Nr IV.ST.3358/48

Jego Magnificencja
 Rektor Politechniki Łódzkiej
 Dr inż. Bohdan Stefanowski
Łódź.

W odpowiedzi na pismo z dn. 26.II.1948 r. w sprawie odwołania delegacji Ob. Rektora do Łodzi i powrotu na Politechnikę Warszawską wyrażam zgodę na Jego powrót do Warszawy z początkiem nowego roku szkolnego.

Minister
Władysław Gomułka

REKTOR I SENAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

MAJĄ ZASZCZYT ZAPROSIC NA

UROCZYSTOŚĆ INAUGURACJI ROKU AKADEMICKIEGO 1948/49

KTÓRA ODBĘDZIE SIĘ DNIA 3 PAŹDZIERNIKA 1948 ROKU
O GODZINIE 11-TEJ W AUDYTORIUM GŁÓWNYM POLITECHNIKI
ŁÓDZKIEJ, ULICA GDAŃSKA NR. 155

PROGRAM

- Godz. 11.15 – Sprawozdanie ustępującego J. M. Rektora prof. Dr B. Stefanowskiego
- „ 11.30 – Przemówienie J. M. Rektora prof. Dr O. Achmatowicza
- „ 11.35 – Promocja doktorska
- „ 11.50 – Rozdanie nagród za najlepsze prace konstrukcyjne
- „ 12.00 – Immatrykulacja
- „ 12.15 – Przemówienie przedstawiciela Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej
- „ 12.20 – Wykład inauguracyjny prof. dr A. Dorabalskiej, Dziekana Wydziału Chemicznego, p. t. „Horyzonty Chemii Współczesnej”
- „ 12.40 – Zwiedzanie wystawy prac konstrukcyjnych oraz nowych Zakładów Politechniki.

WIELKIEMU BUDOWNICZEMU, KTÓREGO GENIUSZ ZRE-
ALIZOWAŁ IDEĘ STWORZENIA POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ
PIERWSZEMU REKTOROWI UCZELNI
* J.M. PROF. DR BOHDANOWI STEFANOWSKIEMU *
NASZEMU OJCU I NAJWIĘKSZEMU PRZYJACIELOWI
MŁODZIEŻ AKADEMICKA
POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

ŁÓDŹ DN. 3 PAŹDZIERNIKA 1948 R.

Dedykacja umieszczona w albumie, ofiarowanym przez mło-
dzież akademicką PŁ, w momencie wyjazdu Rektora prof.
B. Stefanowskiego z Łodzi

MINISTERSTWO PRZEMYSŁU

W-wa 22.X.1947r.

Podsekretarz Stanu

Inż. H. GOLAŃSKI

MHG/4162/47

Rektor Politechniki Łódzkiej
Profesor Dr Inż. Bohdan Stefanowski
Łódź, Pl. Zwycięstwa 2.

Potwierdzam z podziękowaniem odbiór
materiałów, informujących o obecnym stanie
Politechniki Łódzkiej.-

Stroniąc od komplementów, muszę wyra-
zić swój szczerzy podziw dla tego, co zosta-
ło w krótkim czasie dokonane w dawnych bu-
dynkach fabryki Rosenblata w Łodzi.-

Jako Łódzianin z urodzenia muszę pod-
kreślić, że fakt zorganizowania Politechni-
ki w Łodzi raz na zawsze związany będzie
z nazwiskiem Pana Rektora.-

Ze szczególnym zadowoleniem przeglądam
program wykładów W-łu Włókienniczego Poli-
techniki. Mam przekonanie, że za lat 6 włó-
kiennictwo polskie posiadać będzie wielu sa-
modzielných pracowników technicznych i twór-
czych uczestników prac naukowo-badawczych.-

Składam przy tej okazji Panu Rektorowi
szczerze gratulacje z życzeniami dalszych,
podobnie jak dotąd owocnych, wyników pracy.

MINISTERSTWO OŚWIATY

Warszawa, dnia 21 sierpnia 1948 r.

Nr I. Pers-19560/48.

Obywatel

dr Bohdan Stefanowski

profesor zwyczajny

Rektor

Politechniki Łódzkiej

w Ł o d z i

Przychylając się do prośby z dnia 7 sierpnia 1948 r.,
zwalniam Obywatela Profesora z dniem 31 sierpnia 1948 r.
z urzędu Rektora Politechniki Łódzkiej w Łodzi.

Jednocześnie wyrażam Obywatelowi Profesorowi podzię-
kowanie za wydatną i owocną pracę nad zorganizowaniem i
uruchomieniem Politechniki Łódzkiej w Łodzi w najtrudniej-
szym okresie tworzenia zrębów nauki polskiej odradzającego
się po latach okupacji Państwa Polskiego, jak również skła-
dam uznanie dla wybitnych zasług, położonych w czasie peł-
nienia urzędu Rektora zarówno dla rozwoju uczelni, jako
też dla nauki polskiej.

Minister

Władysław Gomułka

BOHDAN
STEFANOWSKI
1948 – 1976

W 1949 r. profesor Stefanowski przeniósł się do Warszawy, by po raz czwarty w swym życiu budować laboratorium techniki cieplnej. Dopiero teraz powstały warunki do realizacji zamierzeń związanych z utworzeniem Instytutu Techniki Cieplnej. W 1955 r. został oddany do użytku nowy budynek Instytutu z dobrze wyposażonymi laboratoriami. Rozpoczęto zajęcia dydaktyczne dla wielu wydziałów. Dobre warunki pracy stworzyły możliwość wykonywania licznych prac doktorskich i naukowo-badawczych. Jedno z laboratoriów Instytutu Techniki Cieplnej, odpowiednio wyposażone, przeznaczono problematyce chłodniczej.

W momencie utworzenia Polskiej Akademii Nauk profesor Stefanowski został powołany na jej członka rzeczywistego i aktywnie włączył się w jej działalność. Był założycielem i przewodniczącym Komitetu Budowy Maszyn PAN, założycielem i redaktorem kwartalnika „Archiwum Budowy Maszyn”, członkiem prezydium PAN, a także kierownikiem Zakładu Termodynamiki PAN.

W tym okresie profesor Stefanowski utrzymywał również ożywione kontakty z przemysłem, rozwiązując z gronem współpracowników liczne zgłaszane problemy. Znaczna część tych prac dotyczyła zagadnień chłodniczych i przyczyniła się do rozwoju przemysłu chłodniczego.

Profesor Stefanowski był także zwolennikiem sprawy rozwoju specjalności chłodniczej w Łodzi i bardzo przychylnie odniósł się do poczyną, zmierzających do utworzenia Instytutu Techniki Cieplnej i Chłodnictwa w Politechnice Łódzkiej.

Profesor Stefanowski był nie tylko znakomitym uczonym i dydaktykiem, ale także wychowawcą

i przyjacielem młodzieży. Interesował się losem swoich studentów, którzy po wielu latach ze wzruszeniem stwierdzają, że profesor pamięta ich nazwiska i szczegóły z okresu studiów. Profesor Stefanowski był także promotorem 18 prac doktorskich i opiekunem 3 prac habilitacyjnych.

Skupiał wokół siebie zawsze zdolną kadrę naukową, a swoich współpracowników zjednywał życzliwością.

Działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna Profesora została wysoko oceniona i wyróżniona nagrodami państwowymi i orderami, w tym Orderem Sztandaru Pracy i Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. Politechnika Warszawska nadała Mu tytuł doktora honoris causa.

Pomimo przejścia na zasłużoną emeryturę, profesor Stefanowski brał czynny udział w pracy Instytutu Techniki Cieplnej, służąc swym wielkim doświadczeniem i wiedzą. Szczególnie duże zasługi wniósł prof. Stefanowski dla polskiego chłodnictwa. Jego pionierskie prace na temat chłodnictwa, napisane po I wojnie światowej przyczyniły się do zapoczątkowania tej dziedziny wiedzy w Polsce.

W Politechnice Warszawskiej, później zaś w Łódzkiej i znowu w Warszawie pod kierunkiem prof. Stefanowskiego została wykształcona liczna grupa specjalistów—chłodników, wywierająca dziś decydujący wpływ na działalność krajowego przemysłu chłodniczego. Profesor był zawsze prekursorem nowoczesnych kierunków i rozwiązań, ukierunkował wiele dziedzin badawczych w zakresie chłodnictwa.

Z inicjatywy prof. Stefanowskiego w 1956 r. odbył się w Warszawie pierwszy Zjazd Jednościennych Katedr Termodynamiki — Sejmik Termodynamików Polskich. Na Zjeździe postanowiono organizować podobne spotkania co 3 lata. Obecnie zjazdy znacznie rozszerzyły swą działalność i objęły szeroki krąg instytucji naukowych, zainteresowanych zagadnieniami z zakresu techniki cieplnej.

W 1982 r. w Szczecinie—Świnoujściu odbył się kolejny XI Zjazd pod nazwą „XI Zjazd Termodynamików”.

W odstępach 2-letnich pod patronatem PAN są organizowane sympozja naukowe o skali ogólnopolskiej lub międzynarodowej pod nazwą „Wymiana ciepła i masy” oraz „Spalanie”.

Wyjazd prof. B. Stefanowskiego do Warszawy nie zakończył Jego działalności dla Łodzi. W latach pięćdziesiątych nasza uczelnia gościła Go często, gdyż zdarzały się różne ku temu okazje. Był wtedy owacyjnie i spontanicznie witany i oklaskiwany, a inauguracje, w których uczestniczył, pozostawiły niezapomniane i ciągle wzruszające wspomnienia. Łodzianie — Jego współpracownicy i wychowankowie brali z kolei udział w spotkaniach „warszawskich”.

Często do starej Katedry, a później do nowo-wybudowanego Instytutu Techniki Cieplnej lub prywatnego mieszkania w Warszawie zaglądali Jego następcy — rektorzy naszej Politechniki.

Długo jeszcze po wyjeździe Profesora Stefanowskiego z Łodzi konsultowano się z Nim w sprawach, dotyczących rozwoju naszej Uczelni. Było to dobrze pomyślane działanie, zmierzające do prawidłowej realizacji generalnych planów Twórcy Uczelni.

POLITECHNIKA ŁÓDZKA

NA MOCY USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

MY
REKTOR

SENAT AKADEMICKI

BOHDANOWI STEFANOWSKIEMU

DOKTOROWI NAUK TECHNICZNYCH I PROFESOROWI POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ
PIERWSZEMU REKTOROWI POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

ZA TO ŻE

WEZWANY DO WYKONANIA ŚWIATEŁ JEDYNYCH RZĄDU
WYTRWAŁĄ PRACĄ, SIŁĄ SWOJĄ I NIESPOŻYTĄ ZAPALĄ

ZBUDOWAŁ POLITECHNIKE ŁÓDZKĄ
URZĘCZYWIŚNIAJĄC SZCZYTNE DĄŻENIA
ROBOTNICZEJ ŁÓDZI

I DAJĄC ZNISZCZONEJ WOJNĄ POLSCE
NOWY OŚRODEK NAUKI I KSZTAŁCENIA
PRZYSZŁYCH KIEROWNIKÓW PRZEMYSŁU

NADAJEMY NINIEJSZYM GODNOŚĆ
DOKTORA HONORIS CAUSA
POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

CO PODPISAMI NASZYM
I PIECZĘCIĄ UCZELNI STWIERDZAMY

REKTOR

J. Balcuski

PROREKTOR

Bygonowski

DZIEKAN WYDZIAŁU MECHANICZNEGO

H. Władysław

DZIEKAN WYDZIAŁU ELEKTRYCZNEGO

K. Frankiewicz

DZIEKAN WYDZIAŁU CHEMICZNEGO

T. Ryliński

DZIEKAN WYDZIAŁU WŁÓKIENNICZEGO

J. W. J. J.

PRZEDSTAWICIEL POMOCN. PERSONELU NAUK

J. K.

PRODZIEKAN WYDZIAŁU MECHANICZNEGO

M. J. J.

PRODZIEKAN WYDZIAŁU ELEKTRYCZNEGO

E. J. J.

PRODZIEKAN WYDZIAŁU CHEMICZNEGO

K. J. J.

PRODZIEKAN WYDZIAŁU WŁÓKIENNICZEGO

M. J. J.

PRZEDSTAWICIEL POMOCN. PERSONELU NAUK

K. J. J.

Łódź, dnia 12 czerwca 1949 roku

**PROGRAM UROCZYSTOŚCI
DZIESIĘCIOLECIA POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ
w piątek dnia 28 października 1955 r.**

Godz. 10.30 - Otwarcie uroczystości i przemówienie Rektora Politechniki Łódzkiej
Przemówienie Przewodniczącego R.N. m. Łodzi
Przemówienie Prof. Dr. Inż. Bohdana Stefanowskiego
Przemówienie Prof. Dr. Osmara Achmatowicza
Przemówienie Prof. Dr. Inż. Bolesława Konarskiego

Godz. 12.30-15.00 - Przerwa
Referat Wydziału Mechanicznego
Referat Wydziału Elektrycznego
Referat Wydziału Chemicznego
Referat Wydziału Włókienniczego
Referat Wydziału Chemii Spożywczej

Godz. 18.00 - Przemówienie końcowe Rektora Politechniki Łódzkiej

WYSTAWA DZIESIĘCIOLECIA POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ
czynna jest na I piętrze Gmachu Chemii 28 (piątek), 29 (sobota)
i 30 (niedziela) października 1955 r. w godz. 9.00-18.00

ZJAZD ABSOLWENTÓW POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ
odbędzie się dnia 29 października 1955 r.

REKTOR I SENAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

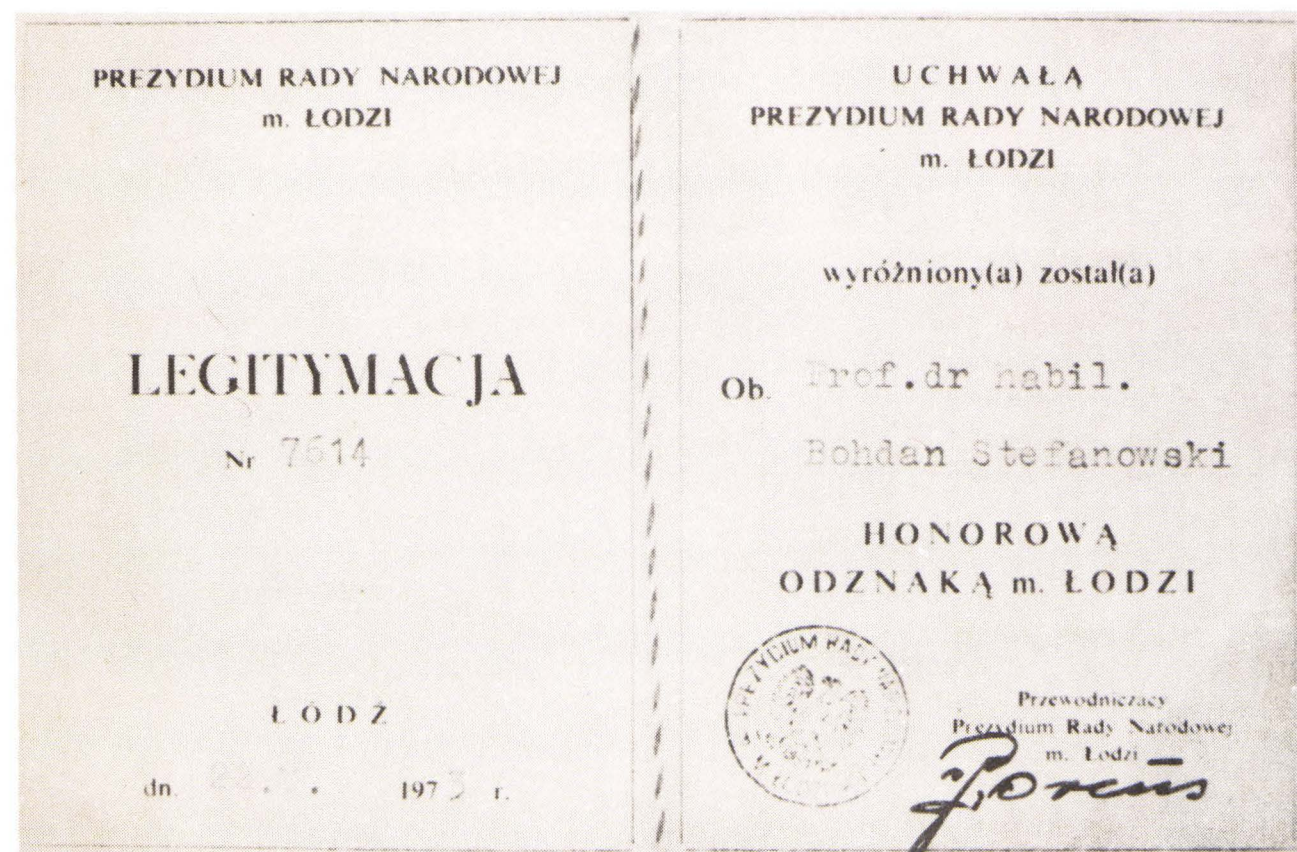
mają zaszczyt prosić

Ob. Prof. inż. Mariana Miroszowski

na

**UROCZYSTOŚĆ DZIESIĘCIOLECIA
POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ**

która odbędzie się w piątek dn. 28 października 1955 r.
o godzinie 10.30 w Audytorium Głównym Politechniki
Łódzkiej, ul. Gdańska 155

Przemawia prof. B. Stefanowski podczas uroczystej sesji z okazji X-lecia Politechniki Łódzkiej

Porządek dzienny

1. Zagajenie
2. Referat o działalności prof. dr inż. Bohdana Stefanowskiego – prof. Aleksander Ukiński
3. Referat o pracy naukowej prof. dr inż. Bohdana Stefanowskiego – docent Bogumił Stanisławski
4. Przemówienia okolicznościowe
5. Zamknięcie posiedzenia.

**DYREKTA I RADA WYDZIAŁU MECHANICZNEGO ENERGETYKI I LOTNICTWA
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ**

mają zaszczyt prosić

Pana

o wzięcie udziału

**w UROCZYSTYM POSIEDZENIU RADY WYDZIAŁU
poświęconym 80-leciu urodzin i 45-leciu pracy
w Politechnice Warszawskiej**

prof. dr inż., dr h. c. BOHDANA STEFANOWSKIEGO

Posiedzenie odbędzie się w dn. 17 czerwca 1963 r. o godz. 17⁰⁰
w sali posiedzeń Senatu Politechniki Warszawskiej

**POLSKA AKADEMIA NAUK
POLITECHNIKA ŁÓDZKA
POLITECHNIKA WARSZAWSKA**

mają zaszczyt zaprosić

W.P. _____

NA UROCZYSTOŚĆ JUBILEUSZU

**60-LECIA PRACY NAUKOWEJ
I 90-LECIA URODZIN**

PROFESORA DOKTORA NAUK TECHNICZNYCH,
CZŁONKA RZECZYWISTEGO POLSKIEJ AKADEMII NAUK,
DOKTORA HONORIS CAUSA POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ
I POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

BOHDANA STEFANOWSKIEGO

uroczystość odbędzie się dnia 16 czerwca 1973 roku
o godzinie 11.00 w Małej Auli Politechniki Warszawskiej

Uprawnia do
przejazdów
kolejami wg
ulg taryfa-
wych dla funk-
cjonariuszów
państwowych

Legitymacja ważna na czas nieoznaczony

POLSKA AKADEMIA NAUK

LEGITYMACJA Nr 40

*Obywatel
Bohdan Stefanowski*

JEST CZŁONKIEM

rzeczywistym

POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Warszawa, dn. 28. IV. 1953 r.

PREZES

J. J.

Mp

Z wiekiem, a dożył sędziwego wieku 93 lat – mimo utraty sił – nie przestał interesować się szczegółowo życiem Politechniki Łódzkiej. Regularnie odwiedzany przez swoich byłych pracowników, zadziwiał doskonałą orientacją w postępach naszych prac. Jeszcze na dwa tygodnie przed śmiercią wysłuchał obszernej relacji na temat bieżących wydarzeń w umiłowanej – jak mówił – Jego Politechnice Łódzkiej.

Do końca życia zachował pełną sprawność – zadziwiał doskonałą pamięcią faktów, nazwisk

i ludzi. Posiadał szczególny dar zapamiętywania studentów, których bezbłędnie rozpoznawał nawet po wielu latach.

Z wielkim bólem i żalem przyjęliśmy w Łodzi wiadomość o śmierci Profesora w dniu 3 stycznia 1976 r. Politechnika Łódzka okryła się głęboką żałobą – żałobą, jaką nosi się w sercu po stracie dobrego ojca i wielkiego przyjaciela.

8 stycznia odbyły się uroczystości pogrzebowe, które stały się wielką manifestacją tłumnie ze-

branych Jego przyjaciół, kolegów, pracowników i wychowanków. Profesor B. Stefanowski został pochowany w grobowcu rodzinnym na Starym Cmentarzu Powązkowskim. Pozostanie na zawsze w pamięci Łódzian, a Jego działalność stanowi część historii naszego miasta.

<p>REKTOR I SENAT POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ</p> <p>MAJĄ ZASZCZYT PROSIĆ O PRZYBYCIE NA</p> <p>UROCZYSTĄ PROMOCJĘ</p> <p>BOHDANA STEFANOWSKIEGO</p> <p>DOKTORA NAUK TECHNICZNYCH, PROFESORA POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ PIERWSZEGO REKTORA I BUDOWNICZEGO POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ</p> <p>NA</p> <p>DOKTORA HONORIS CAUSA</p> <p>KTÓRA ODBĘDZIE SIĘ W NIEDZIELĘ DNIA 12 CZERWCA 1949 R. O GODZ. 12 W AUDYTORIUM X POLITECHNIKI, ULICA ODAŃSKA NR 155</p>	<p>PROGRAM:</p> <p>Przemówienie J. M. Rektora Politechniki Łódzkiej prof. Dr. Osmana Achmatowicza</p> <p>Przemówienie Wiceministra Oświaty Eugenii Krassowskiej</p> <p>Przemówienie Przewodniczącego Miejskiej Rady Narodowej Ob. Edwarda Andrzejewskiego</p> <p>Przemówienie Generalnego Dyrektora Centralnego Zarządu Przemysłu Włókienniczego inż. Walentego Wendego</p> <p>Przemówienie Przewodniczącego Oddziału Łódzkiego Naczelnej Organizacji Technicznej dyr. inż. Kazimierza Jarzębińskiego</p> <p>Przemówienie Przedstawiciela Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Łódzkiej</p>
--	--

REKTOR I SENAT POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

mają zaszczyt prosić o przybycie

**na uroczystości: promocji doktorskich
oraz nadania naukowych stopni doktora honoris causa**

Dr Dr h.c. BOHDANOWI STEFANOWSKIEMU

i

Dr WITOLDOWI WIERZBICKIEMU

Profesorom Politechniki Warszawskiej

Promocje odbędą się w Auli Gmachu Głównego (I piętro)
Politechniki Warszawskiej, Plac Jedności Robotniczej Nr 1
w dniu 25 czerwca 1960 r. o godz. 10.15.

Prośba o zajęcie miejsc do godz. 10.00

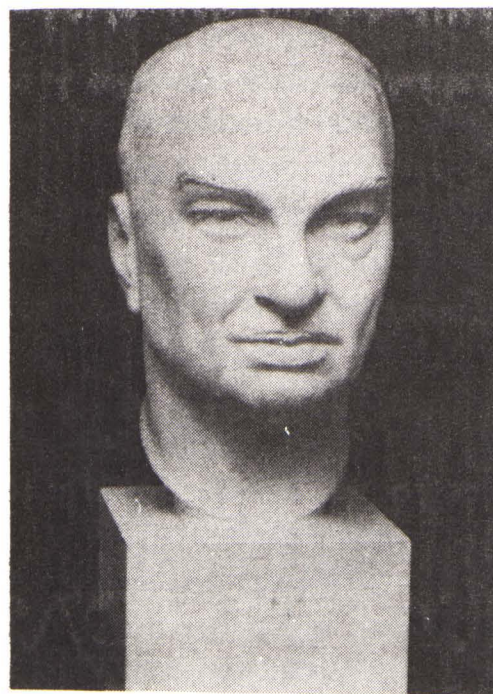
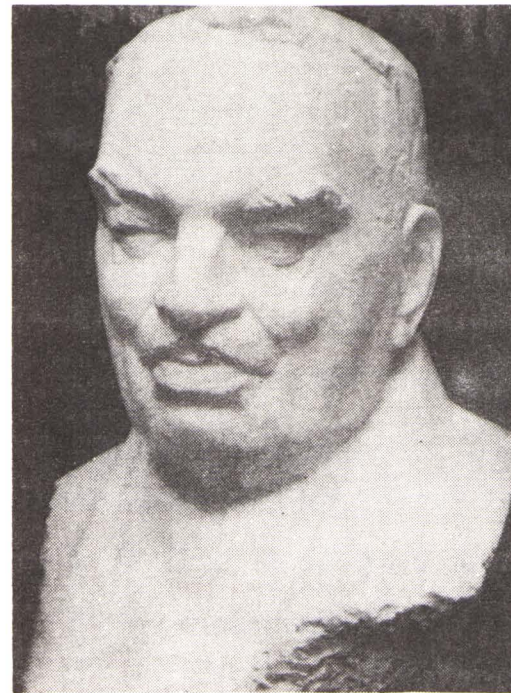
Profesor B. Stefanowski w stroju doktora honoris causa

K A L E N D A R I U M

ważniejszych wydarzeń w latach 1948–1983

3 października 1948 r.	– Inauguracja czwartego, kolejnego roku akademickiego w Politechnice Łódzkiej. Pożegnanie J. M. Rektora B. Stefanowskiego.
12 czerwca 1949 r.	– Uroczysta promocja B. Stefanowskiego na doktora honoris causa Politechniki Łódzkiej.
28 października 1955 r.	– Uroczystość Dziesięciolecia Politechniki Łódzkiej – przemówienie jej pierwszego Rektora.
25 czerwca 1960 r.	– Nadanie stopnia doktora honoris causa przez Politechnikę Warszawską.
17 czerwca 1963 r.	– Uroczyste posiedzenie Rady Wydziału Mechanicznego Energetyki i Lotnictwa Politechniki Warszawskiej poświęcone 80-leciu urodzin i 45-leciu pracy w Politechnice Warszawskiej prof. B. Stefanowskiego.
wrzesień 1967 r.	– Dwudniowy pobyt prof. B. Stefanowskiego w Łodzi na kolejnym VI Zjeździe Katedr Termodynamiki w Arturówku pod Łodzią, organizowanym przez Katedrę Techniki Ciepłej i Katedrę Chłodnictwa Politechniki Łódzkiej.
22 maja 1973 r.	– Nadanie prof. B. Stefanowskiemu przez Radę Narodową Odznaki Honorowej m. Łodzi.
16 czerwca 1973 r.	– Uroczystość Jubileuszu 60-lecia pracy naukowej i 90-lecia urodzin prof. B. Stefanowskiego zorganizowana w Auli Politechniki Warszawskiej przez Akademię Nauk, Politechnikę Łódzką i Politechnikę Warszawską.
3 stycznia 1976 r.	– Wiadomość o zgonie prof. B. Stefanowskiego.
8 stycznia 1976 r.	– Uroczystości pogrzebowe na Starym Cmentarzu Powązkowskim z udziałem licznych rzesz wychowanków, współpracowników i kolegów z całego kraju.
24 maja 1983 r.	– Uroczystości w Łodzi z okazji 100-lecia urodzin prof. B. Stefanowskiego.

PRACE STUDYJNE DO POMNIKA BOHDANA STEFANOWSKIEGO W ŁÓDZI

Projekty art. rzeźb. Antoniego Biłasa

Projekty art. rzeźb. Krystyny Fałdygi-Solskiej

POLITECHNIKA ŁÓDZKA

R O K A K A D E M I C K I 1947/48

Skład ciała naukowego przedstawiał się następująco:

– profesorów zwyczajnych	9
– profesorów nadzwyczajnych	11
– profesorów kontraktowych	2
– zastępców profesorów	15
– wykładowców	48
– adiunktów	15
– starszych asystentów	107
– młodszych asystentów z dyplomem	8
– młodszych asystentów bez dyplomu	54

Liczba studentów wynosiła 1694 (w tym mężczyzn 1532 i kobiet 162), z czego na roku studiów:

– wstępnym	167
– pierwszym	479
– drugim	622
– trzecim	247
– czwartym	179

w tym na Wydziałach:

– Mechanicznym	710
– Elektrycznym	366
– Chemicznym	437
– Włókienniczym	181

Stypendia w wysokości od 3000 do 5000 zł miesięcznie zostały rozdzielone pomiędzy 421 stu-

dentów na ogólną sumę 1 646 000 zł, z czego przypada na Ministerstwo Oświaty 529 000, Ministerstwo Przemysłu i Handlu 780 000 zł, Ministerstwo Komunikacji 53 000 zł, Organizacje Społeczno-Gospodarcze, Społeczne, Samorządowe i osoby prywatne 284 000 zł.

Wobec tego, że właściwa stołówka studencka znajduje się w dużej odległości od Politechniki, gdzie młodzież przebywa prawie cały dzień, w celu zaoszczędzenia czasu została zorganizowana stołówka również i na terenie Politechniki. Oddano także do użytku basen pływacki oraz place do gier ruchowych.

R O K A K A D E M I C K I 1982/83

W roku akademickim 1982/83 (stan na 31 XII 1982 r.) zatrudnionych jest 1453 nauczycieli akademickich, w tym:

	pracownicy dydaktyczni	pracownicy nauk.-bad.
– profesorów zwyczajnych	16	
– profesorów nadzwycz.	42	
– docentów	130	
– adiunktów	614	52
– starszych wykładowców	101	
– wykładowców	48	
– starszych asystentów	293	42
– asystentów	51	6
– asystentów staż.	10	

Na wszystkich rodzajach studiów i latach studiuje 9259 osób, w tym:

– na Wydziale Mechanicznym	2810 osób
– na Wydziale Elektrycznym	1560 osób
– na Wydziale Chemicznym	665 osób
– na Wydziale Włókienniczym	1643 osoby
– na Wydziale Chemii Spożywczej	640 osób

– na Wydziale Budownictwa i Architektury	1582 osoby
– na Wydziale Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej	170 osób
– w Instytucie Inżynierii Chemicznej (na prawach wydziału)	189 osób

Na poszczególnych latach liczba studentów przedstawia się następująco:

– na pierwszym roku	1723 osoby
– na drugim roku	1729 osób
– na trzecim roku	1835 osób
– na czwartym roku	1970 osób
– na piątym roku	2002 osoby

W trzydziestym ósmym roku istnienia PŁ działalność dydaktyczno-wychowawcza realizowana jest w 35 instytutach i 3 studiach. Poszczególne Wydziały obejmują:

– Mechaniczny	– 7 instytutów
– Elektryczny	– 5 instytutów
– Chemiczny	– 5 instytutów
– Włókienniczy	– 6 instytutów
– Chemii Spożywczej	– 4 instytuty

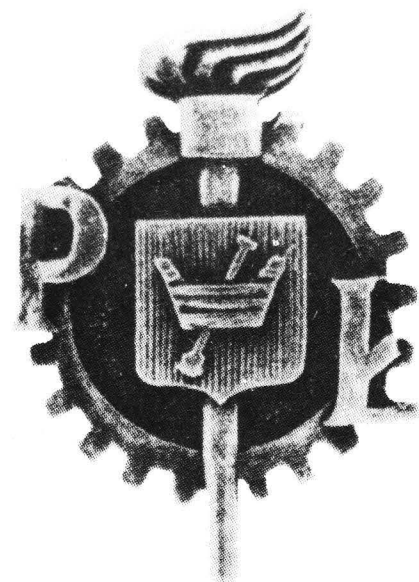
– Budownictwa i Architektury	– 3 instytuty
– Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej	– 3 instytuty

Obecnie uczelnia posiada osiem domów studenckich z 3148 miejscami. W domach tych mieszka 42% wszystkich studentów.

Politechnika Łódzka posiada trzy stołówki o 740 miejscach, w których posiłki otrzymuje 2332 studentów, co stanowi 31% studiujących.

Stypendia pobiera 2110 studentów, tzn. około 32% ogółu studentów studiów dziennych, z tego 1415 – stypendia zwyczajne i 695 – stypendia fundowane.

Ponadto Politechnika Łódzka posiada w Bielsku-Białej Wydział Budowy Maszyn z dwoma Instytutami, Instytut Włókienniczy w ramach łódzkiego Wydziału Włókienniczego oraz trzy studia międzywydziałowe. W Bielsku-Białej zatrudnionych jest 128 nauczycieli akademickich, w tym 16 profesorów i docentów oraz 45 adiunktów ze stopniem doktora. Kształcą się tam 11% ogółu studentów PŁ.

Drogiego Czytelnika przeglądającego te strony zachęcam do chwili zadumy i zastanowienia nad tym, co jeden Człowiek w ciągu swego – wprawdzie długiego – życia może stworzyć a szczególnie, co może zrobić w ciągu trzech lat, jeżeli istnieje właściwy klimat i odpowiednio dobrany i harmonijnie współpracujący zespół ludzi.

Opracowanie i wybór materiałów
MARIAN MIESZKOWSKI

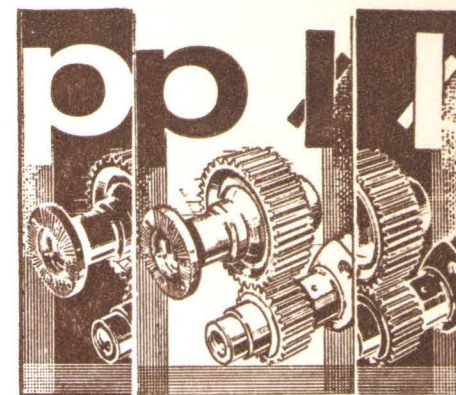
Redaktor: Jolanta Krzemińska

Nakład 1000+200 egz. F. A4. Ark. wyd. 5,5. Ark. druk. 6,0. Papier dwustronnie kredowany 90 g. Zam. 48/83.
Druk wykonano w Zakładzie Poligraficznym PŁ, 93-005 Łódź, ul. Wólczańska 219. L-10/310.

PODR.

SYGN.

378.6
15

EXLIBRIS

politechnika łódzka • łódź • biblioteka